

QUESTION FOR ANSWER ON THE DAY.

(but not taken up).

Continuance of the Condensed M. B. B. S. Course.

*Q.—263. Sri B. HUTCHEGOWDA (Turuvekere).—

Will the Government be pleased to state :—

(a) whether they propose to continue condensed course in Medical Colleges for Doctors with L. M. P. qualification ;

(b) the number of such candidates and the institutions to which they are deputed during the year 1963-64 ;

(c) whether they will accord permission and grant study leave liberally for such of the candidates who are prepared to study privately without Government assistance and also arrange permission to be granted to institutions for admitting such candidates ;

(d) if so, what are the institutions where such facilities are permitted ?

A.—Dr. K. NAGAPPA ALVA (Minister for Health).—

(a) It has been decided to suspend the condensed M.B.B.S. course in Government Medical Colleges for one year ;

(b) Does not arise.

(c) No.

(d) Does not arise.

BUDGET ESTIMATES FOR 1963-64—DEMANDS FOR GRANTS

DEMAND No. 11—ADMINISTRATION OF JUSTICE

21.—Administration of Justice.

Sri M. V. RAMA RAO (Minister for Law).—Sir, on the recommendation of the Governor of Mysore, I beg to move :

“That a sum not exceeding Rs. 89,92,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Administration of Justice’.”

Mr. SPEAKER.—Motion moved :

“That a sum not exceeding Rs. 89,92,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Administration of Justice’.”

I will treat that Demand Nos. 12 and 13 are also moved and all the three Demands will be open for Debate together. The Debate will relate not only to the Demands but also to the cut-motions.

Before I call upon any Hon'ble Member to participate in the Debate, I wish to make one position very clear. Two days have been allotted for these three Demands put together and for two days we will have only about seven hours for the discussion of these Demands. During the general discussion, it was mentioned that time limit need not be fixed, which will lead to great embarrassment. On the last day of the general discussion when some time limit was proposed from the Chair, Hon'ble Members were somewhat resentful and they said that it was not equitable. So I propose to fix a time-limit from the beginning. What time do the Government require for their reply?

SRI M. V. RAMA RAO.—I do not require more than 45 minutes in order to make my reply to the Debate.

SRI R. M. PATIL (Minister for Home).—What the Hon'ble Minister for Law suggested applies only to the Demand pertaining to his portfolio. But, so far as the other two Demands are concerned, I require about one hour.

MR. SPEAKER.—Shall I take it as approximately two hours and 15 minutes for clarifications, etc.,?

(Hon'ble Ministers agreed).

MR. SPEAKER.—I suggest a time-limit of 15 minutes for every speech and I also further request that there should be no embarrassing position by asking more time. I also appeal to the Hon'ble Members to keep to the time-limit very strictly and not make further requests for extension of time by two minutes, three minutes etc.,.

† ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ (ಮದ್ದೂರು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಯ, ನಿರ್ಣಯ, ಪೊಲೀಸ್ ಬಾಬು ಮತ್ತು ಜೈರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕಂಥ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೀಗ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಲು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಮೇರೆ ಈ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಗುರಾಂಗಿರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇರಾಖೆಯೂ ಏನೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ಮತ್ತು ಏನೊಂದು ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಿಧಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದೇ ಮನೋಭಾವವುಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಮೇಲೂ ಈ ಇರಾಖೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇದು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ದುರದೃಷ್ಟಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಆಗಲಿ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ಆ ಸಮಾಜವು ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನದೇ ಆದಂಥ ಒಂದು ಪರಿಹಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡುಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ. ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದವರ ಕೈಗೆ ಬಂದಮೇರೆ ಆ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆಡಿಕೆಗೆ ಯಾವ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅಂತೆ ನಾನಾದರೋ ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವುದಿನಗಳ ಕೆಳಗೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕಾನೂನುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾನೂನುಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೂಡರೆ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಒಂದು ವಿಕಾರೂಪತೆಯುಳ್ಳ ಕಾನೂನನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆಂಬುದಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹಲವಾರು ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳು ಈ ಇರಾಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಬಳಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಣ ಸಿದ್ಧಿವಿದ್ಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ನಾವು ಈ ಇರಾಖೆಗಳಿಗೆ ಈ ಹಣವನ್ನು ಮಂಜೂರುಮಾಡುವಾಗ ಜನಗಳಿಗೆ ಈ ಇರಾಖೆಗಳಿಂದ ಏನೊಂದು ಉತ್ತಮ ಫಲವು ಲಭಿಸಿದೆ ಎನ್ನು

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ)

ತಕ್ಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶೀಲನೆಮಾಡಲು ಈ ಕಾಲವೇ ತಕ್ಕಕಾಲವೆಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಈ ಮಾನ್ಯಸಭೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದಾದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯ. ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಈ ಸಭೆಯು ಏನಾದರೂ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ಬಹಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುಹಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂತ ನಾನಾದರೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ಕೂಗು ಎದ್ದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲರತಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಾವೇ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವು ಕೆಲವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ನಾನು ಈ ಅನುಮಾನದ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಈಗ ಕೆಲವುದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಅಪ್ರೆವಿಡ್ಯಾ ನಿಲಯದ ವೈಸ್‌ಛಾನ್ಸಲರ್ ಅವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನವರೊಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿಡಿಯೆಂಬುದಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇದೇವರ್ಷದ ಒಂದು ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಮೈಸೂರು ಅಪ್ರೆವಿಡ್ಯಾನಿಲಯದ ವೈಸ್‌ಛಾನ್ಸಲರ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ, ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರತಕ್ಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೂ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ತರಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಒಡಕು ಶಬ್ದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ನಾನಾದರೋ ಇದನ್ನು ಬಹು ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಅಮೂಲಾಂಗವಾಗಿಯೂ ವಿರೋಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲರತಕ್ಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಅನ್ನತಕ್ಕ ಇವರ ಮನೋಭಾವ ವೇನಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದುಮೂಲ ಭೂತವಾದ ತಪ್ಪು ಅಡಗಿದೆ. ಹೊರಗಡೆಯವರಿಗೆ ಹೀಗೊಂದು ಅವಕಾಶಕ್ಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳು ಮಲಿನವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹೊರಗಡೆಯವರೊಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಆಗರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರು ಸಹ ನಮಗೆ ಒಂದು ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ನಡೆದು ಹೋದ ಆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ, ಎಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಟೆಂಪೊರರಿ (ಹಂಗಾಮಿ) ನಿಲುವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಮನ್ನಾಮಾಡಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಎಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೂ ಅಳವಡಿಸುವಂಥ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾದು ಧೀಮಂತರಾದ ವಕೀಲರಾಗಲೀ ನ್ಯಾಯವಿಮರ್ಶೆಯ ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನಿಡಿದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲಂಥ ಕೈಗಳಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ ಎಂತ ಹೇಳುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡತಕ್ಕ ಜನರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವವನ್ನು ಅರಿಯದವರು ಆಡತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನಿಲ್ಲ. ಈ ದಿವಸ ನಾನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—ಈದಿವಸ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ ಯೆಂದು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಆ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ಇರಾಖೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ? ಈದಿವಸ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಹೊರಗಿನವರೊಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬಾರದು ಎಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈದಿವಸ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಈ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಏಕೆ ತರಬಾರದು? ಆದರೆ ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ಇಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗದೆ ಹೋದರೆ, ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಜನರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಇಂಥ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರದವರ ನೀತಿ ಬಹಳ ಬಂಡನೀಯವಾದಂಥ ನೀತಿ.

ಸಾಫ್ತು, ನಾನಾಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ: ಇಡೀ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಜ್ಞರಾದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು, ಈ ರಾಜ್ಯದ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡ

ತಕ್ಕ ದೃಷ್ಟಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬಹುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಡ್ಡಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಒಂದೇ ಒಂದನ್ನು exception ಮಾಡತಕ್ಕ ನೀತಿಯನ್ನು ನಾನು ಈ ದಿವಸ ಬಹಳ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನಿಷ್ಟಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆಂದು ನಾನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಮೂಲಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವೀರಪ್ಪ (ಹರಿಹರ).—ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ.—ಹಿಂದೆನಡೆದಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಮನನಿವಲ್ಲಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಏನು ನಡೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇವೊತ್ತು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಈ ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಗಳಿಂದಲೂ ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರತಕ್ಕ ನೀತಿಯನ್ನು, ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ವೇಗಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ರೀತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ಥಳಗಳು ಇನ್ನೂ ಭರ್ತಿಯಾಗದೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇವೊತ್ತಿನದಿವಸ ಏನು vacancies ಉಂಟಾಗಿದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇವೊತ್ತು ಭರ್ತಿಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ವಿನಾಕಾರಣ ಕಾಲವಿಳಂಬ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನಿಧಾನವಾದಿದರೆ ಅದು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಹಂತಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರೂ ಕೂಡ ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ, ಈಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್ ವೇಕೆನ್ಸಿಗಳು ಎಷ್ಟಿವೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಭರ್ತಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಡಬಹುದಾದರೆ, ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳು ನ್ಯಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ದರ್ಜೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಾಂಗದಿಂದ ವಿಮುಖವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಸಲಹೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಎಂದರೆ ವಕೀಲರುಗಳಿಂದ ಆರಿಸಿ ನೇಮಕಮಾಡುವುದು ಒಳಿಯದು, ಪ್ರಮೋಷಣೆಗೆ ಕೆಲವು ವೇಕೆನ್ಸಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ರಾಕಮಿಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡ subordinate judiciary ಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ Qualification ಸಹ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಇವೊತ್ತು ಮನಗಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತೇನೆ.

ರಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ರಾ ಕಾಲೇಜು ಇದೆ. ಬಹು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರು ರಾ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ರಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ನಾಮಕರಣವೇನಿದೆ ಅದು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡತಕ್ಕ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರುಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಫೆಸರುಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡತಕ್ಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನೀತಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದುವರೆಗೂ ಕೂಡ ಬಂದಿಲ್ಲ.

Sri R. M. PATIL.—It comes under Education Demand.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ.—ಆದರೂ ಕೂಡ ರಾ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರೋಫೆಸರುಗಳ ನೇಮಕದ ವಿಚಾರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಕೊಂಡ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಬೇರೆ ದಿವಾಂಡ್ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಸಭೆಯ ಹಲವಾರು ಸದಸ್ಯರು ಬಹು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಏನು ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯಾಗಿತ್ತು ಮನೋಭಾವನೆ ಇತ್ತೋ ಅದೇ ಮನೋಭಾವನೆ ಇವೊತ್ತು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಉತ್ತೇಜನೆಯ ಮಾತಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸಿನವರು ಜನರ ರಕ್ಷಕರು, ಸಾಧಾರಣ ಜನರ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಸಾಧಾರಣ ಜನರ ಆಪ್ತರು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸಿನವರು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಜನರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ police mentality ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ it is

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ)

equivalent to criminal mentality. ಪೊಲೀಸ್ ನಿಬಂಧನೆ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಹಲವಾರು ಸದಸ್ಯರು ಪೊಲೀಸಿನವರ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನವರು ಪೊಲೀಸ್ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಬೇರೆ ಹೆಸರನ್ನಿಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದರಲ್ಲ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ನಾವು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಸುಧಾರಣೆ ಹಿಂವಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇವೊಂದು ಬಹಳ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಅಫೀಸರಗಳು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ತಂತಿಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಆ ತಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದು ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಕೆಲವಾರು ಆಪಾದನೆಗಳು ತೀರಾ ಅಮಾನುಷವಾದುವು. ಅವು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನಡೆದದ್ದೇ ನಿಜವಾದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಖಂಡನೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಬೇರೆ ಸಮಾಚಾರ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಚಗುಳಿತನವೇನಿದೆ ಅದು ಇವೊತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಲಂಚಗುಳಿತನವನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕಾರ್ಯವೂ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದುವು. ಒಂದು ಗುಂಪಿನವರು ಪೊಲೀಸ್ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ 150 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಪೊಲೀಸ್ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ರಸ್ತೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ರಸ್ತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. 150 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಆ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಮಾಚಾರ ಎದುರು ಪಾರ್ಷಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಅವರು 250 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ನಿಷ್ಕಾವಂತ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಅವನು ಹಿಂದೆ 150 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಂಥ ಗುಂಪನ್ನು ಕರೆದು 'ನೋಡಿ' ನಮ್ಮ ಎದುರು ಪಾರ್ಷಿಯವರು 250 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ 150 ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಂದು ದುಡ್ಡನ್ನು ವಾಪಸು ಕೊಟ್ಟ.....

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಯಾವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಷ್ಕಾವಂತ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ.—ದುಡ್ಡಾದರೂ ವಾಪಸು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ !

ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಕೆಲವು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಂದಲೂ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಇವನಿಂದಲೂ ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಾವು ಹಾಕತಕ್ಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ.

2-30 P.M.

ಈ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಎದುರು ಪಾರ್ಷಿಯವರು 250 ರೂಪಾಯಿನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಎಂದೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ವಾಪಸು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳು ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಈ ತರದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸು ಜನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯದೇ ಹೋದರೆ, ಇದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನಕ್ಕೆ ಅನಿಷ್ಟಕಾರಿಯಾದ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈ ಸಭೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಕಾಲದ ಮಿತಿ ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—Before I call upon the next Member, I would like to know how many members want to participate in the debate. I would also like to mention that simply because a member has expressed his desire to participate in the debate, it may not be possible for me to accommodate him.

[10 Members rose]

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚನ್ನಬೈರೇಗೌಡ (ಹೊಸಕೋಟೆ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಖಾತೆಗಾಗಿ 89,92,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಖಾತೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಡಿಮಾಂಡನ್ನು ಪಾನುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಹೇಗಾದರೂ ಮೆಜಾರಿಟಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಪಾನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೇಶದ ಜನಕ್ಕೆ ಏನು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ, ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡಲು ಏನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದರೊಳಗೆ ಎಲ್ಲೆಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೈಕೋರ್ಟು ಒಂದು ಕಡೆ, ಫನ್ನು ಮಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟು ಕೋರ್ಟು ಒಂದು ಕಡೆ, ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟು ಒಂದು ಕಡೆ, ಸೆಷನ್ಸ್ ಕೋರ್ಟು ಒಂದು ಕಡೆ, ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ, ಹೀಗೆ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲವೆ. ಒಂದು ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಮೈಲಿಗಳಷ್ಟು ದೂರವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆರೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ, ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಪೂರೈಕಾಲದಲ್ಲ ನ್ಯಾಯ ವನ್ನು ಜನಗಳು ಬಹಳ ಸುಲಭ ಬರ್ತಿನಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದಿವಸ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಗಳಷ್ಟು ಚು್ ಮಾಡಿದರೂ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೃಷ್ಣ ರವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೊರಗಿನವರನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯವೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯರಾದವರು ಮತ್ತು ಅನುಭವವುಳ್ಳವರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಮ್ಮ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎನ್. ಆರ್. ದಾಸಗುಪ್ತ ರವರು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ಯಾಗಿ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಕೈಪಾಡಗಳಿಗೂ ಒಳಗಾಗದೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ತರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ಇಡೀ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮವರೇ ಆಗಿ ಈಗ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಕೈಪಾಡಗಳ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ ವಾದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಹೊರಗಿನವರು ಇದ್ದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

Sri M. V. RAMA RAO.—On a point of order, Sir, The Hon'ble Member is saying:

“ರಾಜಕೀಯ ಕೈಪಾಡಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ ಎ-ದು”.

Let him make himself responsible for what he is saying.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ (ಸಿರಾ).—ಸದಸ್ಯರು yield ಆಗಿಲ್ಲ.

Sri M. V. RAMA RAO.—There is no question of his yielding. I am raising a point of order. The member cannot make these insinuations against one High Court.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚನ್ನಬೈರೇಗೌಡ.—ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಹೊರಗಡೆಯವರಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕೈಪಾಡಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಎಲ್ಲದಂತಿರುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯವೂ ನಮಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಹೊರಗಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರ ಅನುಭವವೂ ಹೊರಗಡೆಯವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲು ಅನುಕೂಲ ವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯಾ ರಾಜಕೀಯ ಕೈಪಾಡಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗಡೆಗೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳನ್ನು ವರ್ಗ ಮಾಡಿದರೆ ಆದರಂದೇನೂ ತಪ್ಪಾಗ ರಾರದು. ಮತ್ತು ಅವರು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದಾದರಿಂದ, ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವಾದರೂ ಹೊರಗಡೆಯವರು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು, ಇಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳು ಹೊರಗಡೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನತೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಚೆನ್ನೆ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ತಹಶೀಲುದಾರರುಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕೈಪಾಡಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪೊಲೀಸರ ಇನ್‌ಫ್ಲೂಯೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸಿಗ

(ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚನ್ನಬೈರೇಗೌಡ)

ಬೇಕಾದದ್ದೂ ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಈ ಕೇಸುಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ವಕೀಲಿ ಜನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯಸಿಗುವಂತೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಜೈಲುಗಳ ಇಲಾಖೆಗಾಗಿ 43,90,500 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಖಾತೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವವನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಬರುವವನು ಬರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇದೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಬರುವಂತಹವನನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ, ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ, ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಜೈಲುಗಳಿಂದಲೇನು ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪುಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದವನನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು, ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೈಲುಗಳಿಗೆ ಬರುವವರನ್ನು ವಿಧ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಜೈಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಈ ಜನರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಾಡಿದರೆ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.

ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆಗಾಗಿ, 4,53,69,000 ಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಲಂಚವೇ ಈ ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಳಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನೀವೂ ಲಂಚ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರೋ ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚನ್ನಬೈರೇಗೌಡ.—ನಮ್ಮ ಜನ ಲಂಚ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಲಂಚದ ಆ ಪಾದನೆಯನ್ನು ತನಿಖೆಮಾಡಲೆಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಲಂಚದ ಇಲಾಖೆ ಏತಕ್ಕೊಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಲಂಚಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬ Superintendent of Police ಮೇಲೆ ಈಗ ಇನ್ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೇಸನ್ನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ಕಾರದ ಕೈಪಾಡುವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಪೇಷರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಓದಿದ್ದೇವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೇ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಲಂಚ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗ ಇವರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಬೇರೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಆನ್ಯಾಯಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ರವರಿಗೆ 150—200 ರೂ ಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಸಾವಿರ, ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮೂರುಸಾವಿರದಷ್ಟು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರುಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಪುಡಾರಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೆ 200 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು 300 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಲಂಚ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ರುಜುವಾತುಪಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. Confidential ಆಗಿಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳಲಿ, ಇಂತಿಂತವರು ಇಷ್ಟು ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದಂತೆ ಮಾಮೂಲು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂತಹ ಆದಾಯ ಇವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಜನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹವರಿಗೋಸ್ಕರ ಲಕ್ಷ ಗಟ್ಟಿ ಬರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಡೆಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ತಕ್ಕಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗಿನುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಏನು ಮಾಡಿದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್‌ರುಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋ ಆಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ 10-12 ಜನರು ಒಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನುದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಈ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಯಾರೋ ಅನಾಮಧೇಯದ ಕಾಂಪ್ಲೇಂಟ್ ಒಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು ಎಂದು ನಾವು ಇದ್ದ ಬಾಗಕ್ಕೆ 35 ಜನ ರಿಸರ್ವ್ ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಮತ್ತು Armed ಪೊಲೀಸು, 5 ಜನ ಪೊಲೀಸು ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರುಗಳು, ಮೂರು ಜನ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರುಗಳು ಎ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬೀದಿ ಚೂರುಗಳು, ಕಾಗದ ಇವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ

ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ದೂರೇನು ಎಂದು ತೋರಿಸಿ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಯಶವಂತಪುರ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

Mr. SPEAKER.—Does the Hon'ble Member suggest that he was taken to custody? It is a very serious matter. If he says that he was taken to custody, then I will take action on it. No M.L.A. can be arrested without giving information to me. Under the Constitution, the Police is bound to communicate it to me. No report has been received by me. Does he assert that he was arrested?

Sri M. V. RAMA RAO.—What he said was he was taken to the police station with his consent.

Sri V. M. DEO (Gubbi).—That is not correct. He says...

Mr. SPEAKER.—I do not want Sri Deo to answer for another hon. Member. Let him tell me whether he was arrested.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚನ್ನಪ್ಪರೇಗೌಡ.—ಅರೆನ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದರು ಕೈಗೆ ಬೇಡಿ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು.

Mr. SPEAKER.—Did he tell the Chief Minister in his letter that he was arrested?

Sri B. CHANNBYRE GOWDA.—Yes, Sir.

Mr. SPEAKER.—I would look into it. Why did he not write to me?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚನ್ನಪ್ಪರೇಗೌಡ.—ಐ. ಜಿ. ಪಿ. ಯವರಿಗೂ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಅವರು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಏನಾಯಿತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಚುನಾವಣೆ ಕಂಪ್ಲೀಟ್ ಆಗಿದ್ದು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ, ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರು ಟೆಲಿಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಾತನಾಡಿದ ನಂತರ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ರಾತ್ರಿ ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ನಮ್ಮ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು, ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ದುಡ್ಡನ್ನು ಈ ನೌಕರರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಜನರ, ಲೂಟಿ, ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆಯೇ? ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜನರನ್ನು ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ರಾರಿ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ 25 ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಜನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಏಕೆ ಬೇಕು? ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ S. S. L. C. minimum qualifications ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೈತುಂಬಾ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟು ಜೀವನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, ಅಂದರೆ ಕರಪ್ಷನ್ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಸರಕಷ್ಟವು ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

† **ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವಿರಪ್ಪ.**—ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗ ಸಭೆಯ ಮುಂದಿರುವ ದಿವ್ಯಾಂಡ್ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಒಂದು ವಿಚಾರ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ ಇರಬೇಕು. ಸರಕಾರದ ಪಾತ್ರ ಏನೂ ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಇರತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಲಸ್ಟ್ ಕಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರ ಅದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಾರ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಸರಕಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇದು ಸರಿಯಾದುದು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಏನು ಅನುಭವವಿದೆ, ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿ ಹೈಕೋರ್ಟು ಲಸ್ಟ್ ಕಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

(ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವಿರಪ್ಪ)

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ. ಇಂಟಿಗ್ರೇಷನ್ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಯಾಗುವುದು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವಾದರೆ ಹೈಕೋರ್ಟು ಕಾರಣ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಪದ್ಧತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಕೇಸಸ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಸಿವಿಲ್ ಲಿಟಿಗೇಷನ್ ಇತ್ಯೀಚೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷ ಅವಧಿ ಯೊಳಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಬೇಕು. ನ್ಯಾಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದು ತಡವಾದರೆ ನ್ಯಾಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಅವನಿಗೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ.

Mr. SPEAKER.—Has the hon. Member ascertained that it is really not in force now?

Sri GANJI VEERAPPA.—It is not being enforced. We see cases pending for 4 or 5 years in district courts.

Mr. SPEAKER.—It is a case of enforcement. The rule as such may be there.

ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವಿರಪ್ಪ.—ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಕೋರ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕ ಬಾರದು ಎಂದು ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿವೆ. ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟ್ ಎಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ವರ್ಷ ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಇರುವ ರಿಟ್ ಪಿಟಿಷನ್ ಇವೆ. ಇದನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಾಸ್ತಿ ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಇರುವುದನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಚಿಂಪರರಿಯಾಗಿ ಆಡಿಸನ್ ಜಜ್ಜಿಸ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಜಾಗೃತ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಬೇಕು. ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಬಹಳ ಕಾಲವಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಈ ಸಭೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸರಕಾರ ಪರಿಶೀಲನೆಬೇಕು.

ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ತರುವ ವಿಷಯ. ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇರತಕ್ಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರಲ್ಲ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬಹುಶಃ ಊಹೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಚಾನ್ಸಲರ್ ಅವರನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಇರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಊಹೆ. ಮೈಸೂರು ಚಾನ್ಸಲರ್ ಆಗಲ ಬೇರೆ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರತಕ್ಕಂಥ ತತ್ತ್ವ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರಾದವರಲ್ಲ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಸರಕಾರ ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಹಾಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದು ಸುಯಲ್ಪ ಎಂದು ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಆಗಲಿ ಮತ್ತು ಏನಾದರೂ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟರೆ ಆಗಲಿ, ಹೈಕೋರ್ಟು ಜಡ್ಜ್‌ಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂಕ್ತ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಬೇಕೆಂದು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಯೂನಿಫಾರಂ ಪದ್ಧತಿ ತರುವುದಿದ್ದರೆ ಆಗಲಿ. ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು all-India pattern ಮೇಲೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾದರಿ. ಆದರೆ ಮೈಸೂರಿಗೇ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ, ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಒಂದು reflection.

ಇನ್ನು ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಆಫೀಸರುಗಳ pay structure ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. Munisiff-Magistrate ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಿತ ಇಟ್ಟು, ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗರನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ರೆಕೂಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇವರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ Public Service Commission ನವರು, written ಮತ್ತು viva voce ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಕೆಲವರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ Munisiff-Magistrate ಗಳ starting pay 300 ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಬಹುಶಃ ಅನೇಕರಿಗೆ Civil Judge ಗಳಾಗುತ್ತೇವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ರಿಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಎಂಬ ಭಯ ಬಂದಿದೆ. ಕೆಲವರು ಈ ಆತಂಕದಿಂದ ರಾಜೀನಾಮೆ ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಬಹಳ ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಆಫೀಸರುಗಳಿಗೆ ರಿಚ್ಚಿಗೆ ಆಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ 800 ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಸಂಬಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು, ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಆಫೀಸರುಗಳಿಗೆ wants ಇರಬಾರದು. ಅವರು ಇರತಕ್ಕಂಥ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸೆಗೆ ಒಳಪಡಬಾರದು. ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಬಳ ಏತಕ್ಕೆ ಕೊಡುವರೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗ ದಿರಲೆಂದು, purity ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು. ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಬಳ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಅದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮುನ್‌ಸೀಫ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳಿಗೆ ಈಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಸ್ಕೇಲ್ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಮೋಷನ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಥಾನ್ಸ್‌ಸ್ ಮುಂದೆ ಇರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ prospects ನ ಅತೆ ಇದ್ದರೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ pay scales, revise ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ.

Integration ಆದ ಮೇಲೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಸೆಷನ್ಸ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳ pay scales, ಹಳೇ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ, ಬೊಂಬಾಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ, ಹೈದರಾಬಾದಿನಿಂದ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂಥವರಿಗೆ ಬಹುಶಃ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಕೇಲರಬಹುದು. ಒಂದೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ತರಹ ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕಂಥವರಿಗೆ ಒಂದೇ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆಗಳು ಇರುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಎಲ್ಲಾ District Judge ಗಳಿಗೂ, uniform scales of pay ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ವಿನಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಇದ್ದರೆ, difference ನ್ನು, Personal Allowance ಅಂತ ಕೊಡಿ. ವಿನಾದರೂ ಮಾಡಿ, uniformity ತರಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ನರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

Civil Courts Bill, Orient Select Committee ಗೆ ಹೋಗಿದೆ. ಅದರ ರಿಪೋರ್ಟು ಬಹು ಜಾಗೃತ ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆ ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದು. ಒಂದೊಂದು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಗೆ ಒಂದೊಂದು District Court ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅಗತ್ಯ. ಬಿದರ್ ಅಂಥ ಚಿಕ್ಕ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಗ್ಗೆ discretion ಇರಲಿ.

Work load ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ presiding officer ಗಳು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂಚೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆಂದರೆ, ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೆಲಸ ವಿರುತ್ತದೆ. ನರ್ಕಾರದವರು ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬರೆದು, ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಕೆಲಸ ಸಾಕಷ್ಟು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕಡೆ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಅದಾಲತ್ ಮಾಡಿ, ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುವ ಕಡೆ Additional Court ಮಾಡಬೇಕು, ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು, ಅನೇಕ ಕಡೆ ಕೆಲಸವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

Sri R. M. PATIL.—It is the function of the High Court.

ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವೀರಪ್ಪ.—ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಡಿ. After all, it is the Government that pays the money. ಹೈಕೋರ್ಟಿನವರು ಯಾವ ರೀತಿ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ರಾ ಮಿಸ್ಟರ್ಸ್ ಯೋಚನೆಮಾಡಲಿ. ನೇರವಾಗಿ ನರ್ಕಾರದವರು Judicial administration ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. Administration of Justice Budget ನ್ನು ಜಮಾಮಾಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಈ ಸಭೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಭೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಾವು ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ, interference ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅಗತ್ಯ.

Sri M. V. RAMA RAO.—On a point of information, Sir. ಎಲ್ಲ presiding officer ಗೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳಲಿ. Specific Case ಕೊಟ್ಟರೆ, we shall look into it.

Mr. SPEAKER.—On some days, if something extraordinary happens, there will be no work in some Courts and for that the Courts cannot be held responsible.

Sri GANJI VEERAPPA.—Sir, I only meant as a general suggestion, so that the Government might find out. Let them have a general survey of the work-load of these Courts and decide.

Mr. SPEAKER.—It is a collateral suggestion.

ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವೀರಪ್ಪ.—ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ: ಅದು ರೆಪಿಟಿಷನ್ ಆದರೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. Investigation and prosecution work ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪೊಲೀಸ್ ಆಫೀಸರುಗಳಿಗೆ investigation ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು training centre open ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅಲ್ಲ 6-6 ತಿಂಗಳು investigation ಕೆಲಸ ಬಹುದು, prosecution work ಗೆ ಪೊಲೀಸಿನವರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಭವವಿರುವ ವಕೀಲರುಗಳನ್ನು Assistant public prosecutors ಆಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಒತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಲಂಚಗುಳಿತನ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ; ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಲಂಚ ಕೊಡತಕ್ಕಂಥವರೂ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂಥವರೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾರಣವೇವಿನ,

(ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವಿರಘ್ನ)

ಬರೀ ಪೊಲೀಸರನ್ನೇ ಅದಕ್ಕೆ blame ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದು ತರಹ ನೈತಿಕ ಮಟ್ಟ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಬೇಕು ; ಅವಾಗ ಅವರಿಂದ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅವರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಎಂಬ ಭಯ ಬರಬೇಕು ; ಅದು ಅಪೀನಕರಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಜನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತರಹ ಭಯಭೀತಿ ಇರಬೇಕು ; ಅವರ ನೈತಿಕ ಮಟ್ಟ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನಿಗಾ ಕೊಡಬೇಕು, ಅವರು ನಿಕ್ಕರೆ deterrent punishment ಕೊಡಬೇಕು. ಸರ್ವಿಸಿನಿಂದ dismiss ಮಾಡಲಿ. ಯಾವ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗದೆ ಸರಿಯಾದ proceedings ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಉಗ್ರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಪಾರ್ಷ್ವಗಳು ಕೊಟ್ಟರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಂಚಗುಳಿತನವಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ವಂಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪಾನನಿರೋಧವೂ ಕಾರಣವಿದೆ. ಪಾನನಿರೋಧ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಅದನ್ನು ಲಂಚ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಮಾಮೂಲು ಎಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೇಸು ಹಾಕದಿದ್ದರೆ, ರೇಡ್ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮಾಮೂಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಪಾನನಿರೋಧ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಪಾಲಿಸಿ ದಿನಿಷ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು Rethinking is necessary on this particular matter ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಹುಶಃ ಸರ್ಕಾರದವರು ಯೋಜನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ prohibition ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ, ಬೇಡವೇ ಎಂದು ಯೋಜನೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, general morale ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, prohibition ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಚಗುಳಿತನಕ್ಕೆ ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಲಂಚ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ; ಮಾಮೂಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಲಂಚದ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ವಿಚಾರ ಬಂದಕ್ಕೂಂದಕ್ಕೆ ತಗುಲಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಇದನ್ನು ನೀತಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕೋರ್ಟುಗಳ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದಾಗ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬರತಕ್ಕಂಥ ಜನಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸೌಕರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ witness shedಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬಂದ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ, ವಾದಿಪ್ರತಿವಾದಿಗಳಿಗೆ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿ ವಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋರ್ಟಿಗೂ witness shed ಮಾಡಿಸಿ, ಏಕೆಂದರೆ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವರಮಾನ ನಿಮಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಬಜೆಟ್ ನೋಡಿದರೆ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಂದ ಬೋಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. Prohibition offences ಬಂದಮೇಲೆ, ಕೋರ್ಟು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರಮಾನ ತರತಕ್ಕಂಥ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಕೋರ್ಟು ಲುಕ್ಯಾನಿನಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟು ಕೋರ್ಟುಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ವರಮಾನವಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪ (ಹೆಬ್ಬಾರು).—Prohibition ಬಂದಮೇಲೆ, ಅದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಡಿತ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ ?

ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ವಿರಘ್ನ.—Prohibition offenceಗಳಲ್ಲಿ, 5-10 ರೂಪಾಯಿ ಜುರ್ರಾನೆ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ, prohibition ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಡುವ punishment ಸಾಲದು. Prohibition ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ enforce ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಕೋರ್ಟುಗಳವರು co-operate ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರದವರು ಖಚಿತವಾಗಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. Feeling ಹೀಗಿದೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ ; ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿ instructions ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಕೊಡಲಿ. ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ಫೇಲ್ಯೂರ್ ಆಗಲು ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು, ಜುರ್ರಾನೆಯನ್ನು ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ಅಫೆಂಡರುಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಡೆಯುವುದು ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರೊಹಿಬಿಷನ್ ಪಾಲಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಿಗಾ ಕೊಡಬೇಕು.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—The House will now rise and meet again after half-an-hour.

The House adjourned for recess at Three of the Clock and re-assembled at Thirty Minutes past Three of the Clock.

[Mr. Speaker in the Chair.]

†**Sri S. RAJAGOPAL** (Kolar Gold Fields-S. C.).—Mr. Speaker, Sir, now, we are discussing matters relating to justice, jail and general administration. I would like to say here sir, that the reports which have been given to us are not up-to-date.

Mr. SPEAKER.—Which report is not up-to-date?

Sri S. RAJAGOPAL.—The administration is up to 1958—Criminal justice in Mysore is for 1958-59 and the report on Jail is for 1954. We are now in 1963 and unfortunately we do not have enough facts before us in order to make the discussion fruitful. I only request the Government, particularly the Home Minister and the Law Minister to kindly furnish us as early as possible the latest reports which will enlighten the Members over up-to-date matters. I think the Hon'ble Ministers will kindly take it seriously and take steps to see that such reports are given to us earlier.

The second thing is regarding K.G.F. problems. K.G.F. is known to have many troubles always Sir. I am saying that every one is responsible for this, not only the Government, but also the people who inhabit that area, the organisation which is taking responsibility there, is also equally responsible for these things. But while I am expressing this, mostly our Government is having more responsibility than anybody or individual or any organisation. While maintaining law and order, our police or our administration should have to be neutral without taking sides either politically, socially or religiously—whatever it may be. I therefore request the Government, whatever happened last year, in K.G.F., it was started since May 9 and still that tension is prevailing. No one is having any safety in moving from place to place and no one is having any security to move about K.G.F. That is the condition. That is the condition prevailing in K.G.F. I request the Home Minister to take serious notice of this. Recently, a labour leader was assaulted and the matter has been referred to police. But no action has been taken so far. I do not know what is the reason. I request the Home Minister to take the initiative to instruct the local police to keep an eye over this matter and the tension prevailing in K.G.F. Particularly, the officer who has been posted there, who is responsible for maintaining law and order, is not doing his duty properly. He has failed several times and this matter has been reported to Government through several persons, through several parties and individuals in K.G.F. They have recommended and they have complained against that person, but serious notice has not been taken by the Home Minister. First of all, when he had a talk with me about that person particularly, I agree with what he

(SRI S. RAJAGOPAL)

said, because a person who is not useful in one place may not be useful in other places also. Because wherever he is posted, he is likely to be the same and every place requires a proper responsible person. The S.P. is such a man that wherever he is posted, he is not in a position to maintain law and order and he will be always drinking and drinking and always he will be in a drunken mood. He is a responsible officer...

Mr. SPEAKER.—The Hon'ble Member has said enough of that officer. He may pass on to the next point.

Sri S. RAJAGOPAL.—Sir, I think the Home Minister will seriously and favourably consider this point and put a proper person to that place. I request the Home Minister to put an efficient and able officer to maintain law and order in K.G.F.

Sir, the third thing is, the K.G.F. police has been provided with two or three vans. But they are all in the custody of the MARP. If a van or jeep is needed by the police, they have to wait for hours. Because the police van is under the MARP. If it is needed by the local police, they have to approach the D.S.P. and then the officer responsible for the MARP. It takes at least half-an-hour even if the matter is very urgent. So I request the Home Minister to hand over these vans and other vehicles to be in charge of the local police directly and whenever there is need for vehicles, the local police can directly use them instead of wasting one or two hours in the process. There is also the other point. Perhaps one or two vans may not be sufficient to meet the needs of a place like KGF. I therefore suggest that the number of vehicles at the disposal of the Police should be increased by 2 or 3 more and all vehicles may be handed over to the DSP instead of keeping them with the MARP. That is a request I want to place before the Home Minister.

Fourthly, Sir, political prisoners are in custody in many of the Jails. During my speech on the Governor's address, I have mentioned certain things which have been given to them in jail. Here in this administration report on Jails, a word has been put in here: (Administration Report 1954-page 9)

"Conclusion. The policy of the Department with regard to the administration of jails and lock-ups is to train persons for useful life after release. With this object in view, several ameliorative measures have been provided. Out-door games have been provided and there is also established a jail industry with modern machinery has been undertaken."

Sir, regarding interviews allowed to the family members of the detainees, I want to suggest one thing. Sir, when interview is allowed, the detainee and the person who has gone to interview should stand on the either side of a iron bar fixed. I request the Home Minister to see the interviews are allowed in some room and of course the jail officer will be present. So, this could easily be done. Then, Sir, about supply of newspapers to these prisoners. At present, only one newspaper is

supplied. They are prepared to buy papers at their cost. Papers like "Blitz" and "Link" are not supplied to them. So, they may at least be allowed to buy these papers and read at their own cost.

Sri SANJEEVANATH AIKLA (Surthkal).—Why "Blitz" and "Link" in particular Sir?

Mr SPEAKER.—He is fond of them; What does it matter?

Sri S. RAJAGOPAL.—Because, these papers do not represent any political party.

Mr. SPEAKER.—What is wrong in that? There is nothing wrong.

Sri SANJEEVANATH AIKLA.—But there is something wrong with "Blitz" and "Link".

Mr. SPEAKER.—Nothing wrong.

Sri S. RAJAGOPAL.—Then, about people who are taken into custody from Kolar. They are taken to Belgaum and kept in that jail.

Sri R. M. PATIL.—Sir detenues who have been detained under the Defence of India Rules are not considered as political prisoners.

Sri S. RAJAGOPAL.—It is very surprising for me to hear this. Anyhow, it is left to the Government. Sir, I was saying that those that are taken into custody in Kolar are taken to Belgaum. If any of their family people want to have an interview, it would mean lot of expenditure because it is 320 miles away. I request the Home Minister and the Chief Minister to bring them to some nearer place so that their family people may easily interview them. Sir, Government have not made any provision for giving them family allowance. I request the Government to give their families some allowance. So, my requests about the change of prison from Belgaum to a nearer place, the interview facilities and the supply of periodicals and the family allowance may be considered favourably by the Government. Thank you very much Sir.

†Sri V. S. PATIL (Belgaum I).—Sir, I should like to say a few words regarding the Demands on Administration of Justice. So far as this demand is concerned, Sir, it is an accepted principle that judiciary must be an independent body and must be above the Executive. Further, in order to have a complete integration of our nation, it is best, I must say, that the highest judiciary, i.e., the High Court should contain one-third of judges from outside. Efficient members of this profession from this State can go to other States also to serve as judges. We should not confine our attention only to our State and see that other able people from other provinces also come here as Judges not only to the High Court but I would go to the extent of suggesting, even to the District Courts.

Then, Sir, there is a general complaint regarding accommodation for the Civil as well as Criminal Courts. There is great difficulty in some Court where they are located in rented buildings. They could hardly be called as courts. Government is spending huge sums for the construction of buildings for civil offices and police offices. Government must see that the Magistrate Courts and Civil Courts are all located in Government buildings and not in rented buildings. Further, Sir, consideration must be given to the litigant public. In some courts, there

(SRI V. S. PATIL)

are no specific rooms for the Advocates to sit. Both the Lawyers and the clients should gather in the verandah of the courts. This is a very ugly show. I suggest that some portion of the building must be reserved for the Lawyers and some portion to the litigent public. These two things must be taken into consideration when new buildings are constructed to house the Courts.

The other most important thing about the courts the library. Most of the courts are not supplied with up-to-date Law Codes. Whenever there is necessity, we must take the books from the District library. Government must supply them with an up-to-date Law Acts and the rulings by the High Court of Mysore and also the Supreme Court. Every copy must be within the reach of that court. Otherwise, it becomes very difficult for our courts to give their findings or to rely upon law. The Law Minister should consider this point.

Then, Sir, there are complaints that even ordinary forms like the Deposition Forms are not sufficiently supplied, apart from other stationary. Till now, new forms have not been supplied and the old forms are being used. Government should see that this day-to-day difficulties are remedied.

The other thing that I should like to bring to the notice of the Minister is about the rules of pension. So far as the courts are concerned, under the present existing rules of pension, unless the officer has put in a particular number of years of service, he is not entitled to pension. During the last 10 to 12 years, many recruitments have been made in the judicial department. Some of them are not likely to get pension. The result is, some of them are induced to take to other means to see that after their retirement, they are not thrown to winds. In order to avoid this, it is better that Government makes some provisions for retired judicial officers that whatever may be their period of service, they should be entitled to get pension. Unless we do this, it is very difficult to put a check for their taking up to other means.

Sri M. RAMA RAO—What is that other means?

Sri V. S. PATIL.—We have made a representation to the highest authority and it is being looked into.

We need not go into the details; I do not want to name anybody or bring anybody discredit. The matter is in the hands of competent authorities and they will look into it.

Another most important thing which I should like to say regarding this Demand is that while recruiting the Civil Judges or Magistrates, the consideration of caste, community and language should not be the main criterion or any criterion at all. The main criterion should only be the ability of the person concerned and not the caste or creed or language. Even last year, the Maharashtra State have taken up about a dozen people from this State either as Judicial Magistrates or as Civil Judges or as Police Prosecutors, and I will be surprised if the Hon'ble Minister can give us a single instance during the last 4 years where they have

recruited anybody from outside the State. They have confined the recruitment to their own State not only that, but they have confined it to a few particular communities alone. That should not be the case and that is spoiling the whole administration of justice.

So far as jails are concerned, I should like to say that I have visited the Belgaum Central Jail about a month and a half back and I found that the work turned out there is really excellent. I have seen several departments e. g. the carpentry section, weaving section, etc. The finished goods are really very excellent and I do not think such goods can be had even outside. But I am surprised to see the receipts from these jail manufactures are shown as Rs. 8,25,000 and the investment for producing is Rs. 10,17,000. I think there is something wrong in these figures because the finished products that are prepared are par excellence and better than any contractor can do. Moreover, the labour that is available there is cheaper than the labour available outside. In spite of this, the receipts are lower than the investment. So, I should like to request the Hon'ble Minister to see why this happened and say that it is really a profitable business.

One thing which I have been repeating for the last so many years is that we teach especially the longterm prisoners very excellent professions, but after they come out of the jail, what profession is there for them? They are again thrown to the winds. Because he is an ex-convict, nobody will take him in his service and again these people have to resort to the commission of offence. In order to avoid this, Government must start some department or find out some way to see that these people, when they come out of the jail, are engaged somewhere in order to have a good life after their term is over.

Regarding Police, it is better we say less. We have said several times that ways and means that are being followed by the Police are such that everybody is rather displeased. I should like to suggest to the Hon'ble Minister that according to the changed circumstances and the changed set up, the police must be not only our protector but also be our guide. He must be respected by the people and if we give them real training to be the real protector and guide of the people, then alone the Police Department can be improved. At present, this is the force that has come to us from the British regime. They were trained only to maintain law and order somehow or the other: That should not be the case. The Hon'ble the Finance Minister has made the following reference in his budget speech.—

“The Government have also under consideration the proposals for having a full-fledged forensic and science laboratory for scientific detection of crime and for reorganisation of the fire service.” The ways of detection of crime have got to be improved and we have got so many examples before us throughout the world where the police organisation is satisfactorily working. There was a move in Bombay to train some of their officers in England on the lines of Scotland Yard. Our state should also try to see that at least the younger people whom we recruit are given such good training for detection of crime. We should also

(SRI V. S. PATIL)

inculcate in them the idea that their duty is first to protect the people and to guide them. If we can do this, then certainly the people will go on relying upon them and the present sort of criticism will not be made. There are no words to describe the present system. In my district, even the police officers are involved in murder cases; they have even been the accused. What about other things! So, this must be wiped out. If we are to live in a democratic State, we must improve the position and status of the Police. With these words, I close my speech.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಎಸ್. ಹುಲೋಟಿ.—(ಮುಂಡರಗಿ) ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಗೌರವವು ಮತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದಂಥ ಮಾತು. ನಾವೂ ಈ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಬಾತೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಗೌರವದಿಂದ ಮತ್ತು ಅದರದಿಂದ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಜನರು ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

4 00 P.M.

ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರನ್ನೇಕೆಂದು ಇವರಿಗೆ ನರಿಯಾದ ಪಗಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವರನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ದಿವಾಣಿ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಫೌಜುದಾರಿ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಯೋಗ್ಯರಾದವರನ್ನು ಆರಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅವರಿಂದ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟುಗಳ ಕೆಲಸ ಒಂದೇ ನಮಗಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದು ಜನಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ನಮಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಾನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವಂತಹವರು ಅಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಲಿ, ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದರೆ, ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರೂ ಇವಾರೆ. ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರರಾಗಿರತಕ್ಕವರೂ ಇವಾರೆ. ಅನುಭಾವಿತರೂ ಇವಾರೆ. ಆದರೂ ಈ ರಾಜ್ಯದಿಂದಲೇ ಜನರ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನೇಮಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಇಷ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ಇದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸ ನಡೆಸುವುದು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪದ್ಧತಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಧತಿ ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತರುವುದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಿದೆ, ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದೆ, ಅದನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಪರಿಶೀಲನೆ ನೋಡುವುದು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೇ ವಿಷಯ—ನಮ್ಮ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ Disposal of Pending Cases ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವಾಗದೆ ಇವೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ Monthly Reportನ್ನು ದ್ರಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಅವರು ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿದೆ, ಯಾವ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ ಆ ಮೂಲಕ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಜಾಗಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕಡೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಮನಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ರಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳು ಇನ್‌ಸೆಕ್ಷನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಸಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳಿರುವ ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚು ಬರುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿರುವುದನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಬ್ಬರನ್ನೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ದ್ರಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಮಾಡಿ ಕೋರ್ಟು ಬಹುದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈಗಲಾದರೂ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಇದು ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಜಾಗಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗಗಳಿರುತ್ತವೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತಹವರನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೋರ್ಟನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಈ ರೀತಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಇದರಿಂದ ಉಳಿತಾಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ. ಈಗ ಒಂದು ಕೇಸು ಪುರುವಾದರೆ ಆ ಕೇಸು ಆ ದಿನ ಮುಗಿಯದಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು part-heard ಆಗಿ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಅದನ್ನು ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಎರಡು, ಮೂರು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಕೇಸನ್ನು ಪುರು ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಈ ರೀತಿ ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಒಂದು ಕೇಸನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಅದನ್ನು part-heard ಆಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಮರುದಿನವೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ನಡೆಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಈಗಲಾದರೂ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು Part Heard Cases ಮುಂದುವರಿಸದೇ ಮರುದಿನವೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರೆ ಜನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಕೀಲರುಗಳು ಪೂರೈದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಂಥವರನ್ನು ಜಡ್ಜ್ ರಾಡನಂತರ ಆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಸರಿ ಎಂದು ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಸರಕಾರ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ, ಈಗ ಜನರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಕೋರ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂದರೆ Justice at the Door ಎನ್ನುವ ಒಂದು ತತ್ವದಂತೆ ಇದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಅನಿಸಿದರೂ ಕೆಲ ಕೆಲವು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬಾಗಗಳು ಇಲ್ಲ, ಇವಾರತಿಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಫೀಸರುಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಮನಸ್ಸು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಲೈಬ್ರರಿ ಸಾಕಷ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾದ Strong Bar ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ Bar ಸಹ ನಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆ ನಿಗದಿಗೋ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅನುಕೂಲಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಕೋರ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.

(ಶ್ರೀ ಸಿ. ಎಸ್. ಹುರೋಟಿ)

ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಡ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹಳ ಸುಸ್ತಿನಿಂದ ನಿಧಾನ ದಿಂದ ನಡೆಯಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಬರೀ ಟೆಕ್ನಿಕ್ಯಾಲಿಟಿ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂದರೆ Final Certificateಗಾಗಿ ಕೋರ್ಡ್‌ಗಳು Rented Buildingಗಳಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇದನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಮನಗಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜುಡೀಷಿಯರ್ ಅಫೀಸರುಗಳಾಗಲೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಲೀ, ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿದರೆ ಇದನ್ನು ಸರಕಾರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಇದು ತುಂಬಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೋರ್ಡ್ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೨೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಐದಾರು ತಿಂಗಳಾದರೂ ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿ ಪೂರೈಕೆ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಡಿಗೆ ಪಾಗದಿಂದ ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಂದಿಲ್ಲ, ಈ ರೀತಿ ಮಾಡದೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಡ್ ತಂದರೆ ಬಾಡಿಗೆ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಂದು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಜಡ್ಜ್‌ಮೆಂಟು ಡಿಕ್ಲೇ ಕಾಪಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವ ಸ್ಟಾಫ್ ಇದು. ಜಡ್ಜ್‌ಮೆಂಟಿನ ವಿಚಾರ ಕೇಳಿದರೆ ಯೋಗ್ಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು, ಆದರೆ ೧೦, ೧೫ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಗಳು ಸಿಕ್ಕುವ ರೂಢಿ ಇತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ತಡವಾಗುತ್ತಿದೆ. ೩-೪ ತಿಂಗಳಾದರೂ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಇಲ್ಲ, ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್ ಅವರು ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಆ ರೀತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಪೊಲೀಸ್‌ಘಾತೆ. ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವಿಷಯ ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ನಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಬೆದರಿಸುವುದು, ಬಡಿಯುವುದು, ಹೊಡೆಯುವುದು ಹೋಗಿ ಬೇಕು, ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನಾನುಕೂಲತೆಯಿದೆ. ಗದಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಸಬ್ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ಸ್ ಇವೆ. ಬೆಟಗೇರಿ, ಮುಳಗುಂದ, ಮುಂಡರಗಿಯಲ್ಲಿ ಸಬ್ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ಸ್ ಇವೆ. ಗದಗಿನಿಂದ ೧೨ ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮುಳಗುಂದ ಇದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ಹಾವೇರಿ ಇನ್‌ಸೆಕ್ಟರ್ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ೫೦ ಮೈಲಿ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಅನಾನುಕೂಲತೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಿವೈಜ್ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗದಗ್ ಜುರಿಸ್‌ಡಿಕ್ಷನ್‌ಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಟ್ರಾಕ್ಯುಗಳಲ್ಲಿ ೫ ಚನ್ ಭಾರ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಭಾರ ಹಾಕಿರುವ ಟ್ರಾಕ್ಯುಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಬರುವ ಬಾಯಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾರ ಹಾಕುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಪಘಾತವಾಗುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಟ್ರಾಕ್ಯು ಕಾರುಗಳ ಮೇಲೆ ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಪೊಲೀಸರು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರೋಲು ಇಟ್ಟು ಇಂಫಾದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

[MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair.]

†ಶ್ರೀ ಅಂದಾನಯ್ಯ (ಕುಣಿಗಲ್).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ನ್ಯಾಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗಾಂಜಿ ಎರಸಪ್ಪ ನವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಸು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದೆ ಇದೆ. ಈ ರೀತಿ ವಿಳಂಬವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ತೊಂದರೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಒಂದೇ ಕಡೆ ೩-೪ ಮುನ್‌ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್ ತೆಗೆಯುವುದರ ಬದಲು ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಅಂಥಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ನೂರಕ್ಕೆ ಎಂಭತ್ತರಷ್ಟು ಜನ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬರತಕ್ಕಂಥವರು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯವಸಾಯದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ವಾಪಸ್ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವರಿಗೆ ೩-೪ ದಿವಸಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಬಂದು ಎರಡನೇ ದಿನ ಕೋರ್ಟು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಸ್ ಸಿಗದೆ ಮಾರನೇದಿನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು. ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರಿಗೆ ಆಗುವ ಈ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಇದ್ದ ಕಡೆ ಮುನ್‌ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟು ಮಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟು ತರೆಯಬೇಕು. ಹಾಲ ತುಮಕೂರ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೪೦ರಷ್ಟು ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಕೇಸಸ್ ಇವೆ. ಸರಕಾರ ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಣಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುನ್‌ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಎಂದು ನೋಟಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಮುನ್‌ಸೀಫ್‌ರ ಹೇ ಸ್ಟೇಲ್ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ನ್ಯಾಯ ಕೊಡತಕ್ಕಂಥವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಬಳವಿರಬೇಕು. ಅವರ ಗಮನ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗಕೂಡದು. ಲಂಚ ರುಪಪತ್ತು ಕಡೆ ಅವರ ಗಮನ ಹೋಗಕೂಡದು.

ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಸಹಜವಾದುದು. ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಂಬಳವನ್ನು ಜಾಸ್ತಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ಟೇಲ್ ಏರಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಮುನ್‌ಸೀಫರುಗಳ ಸ್ಟೇಲನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರುಗಳಾಗಿ ರಾಯರುಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಇವತ್ತು ಪೊಲೀಸು ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ರಾ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅಂಥವರಿಗೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸು ಯಾವರೀತಿ ಕಂಡ್ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಕೀಲರನ್ನು ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, Bar Associationನಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿರತಕ್ಕಂಥ ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಸಹಾಯ ಧನ ನೀಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೂ, ಈಗ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಲುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು Bar Associationನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಬಾರ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಚೆನ್ನೈ ಕೋರ್ಟುಗಳ ವಿಚಾರ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗೇಣಿಶಾಸನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರರಾಗಿರತಕ್ಕಂಥವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಚೆನ್ನೈ ರಾ ಅಪ್ಪೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿ Civil Procedure Code ಅಪ್ಪೆ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ Civil Procedure Code ಏನೂ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಒಂದು ಕಠಿಣವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕಾದರೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮುನ್‌ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಸುಗಳ ಡಿಸ್‌ಪೋಸಲ್ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಹೇಳಿದರು. ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಂಧರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ High School ಕಟ್ಟಡದ ಬಗ್ಗೆ P.W.D. ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗೆ ವ್ಯವಹಾರ ಬಂದು ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಈ ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರ ನುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಭಾರಿ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಸಂಧರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಇಂಥ ಕೇಸುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ವ್ಯವಹಾರ ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ.

ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹು ಸದಸ್ಯರು ವಿಚಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಲಂಚಗುಳಿತನ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ, ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ, ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸಾ ಇಚ್ಛೆ ಅಧಿಕಾರ ಚರಾಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿ ಜನಗಳು ಒಂದು

(ಶ್ರೀ ಅಂದಾನಯ್ಯ)

ಕಂಪ್ಲೋಟ್ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನವರು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ, ತನಿಖೆಮಾಡುವಂತೆ, ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೊಟ್ಟ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವರು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಪೇಟಾಟವಾಗಿದೆ ರೈತರಿಗೆ. ಇದು ಒಂದು ಅವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪೋಲೀಸರ ಈ ಉದ್ದೇಶ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸರಿಮಾಡಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಸಭಾಪತಿಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ದಪ್ಪ (ತಿಪಟೂರು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಪೋಲೀಸ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಕೂಡ, ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೂಡ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದುರೂದಳತೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮೇಗೌಡರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಚನ್ನಬೈರೇಗೌಡರು ಹೇಳಿದರು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎಲೆಕ್ಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಾಡಿದಾರಲ್ಲ ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಏನೇನು ಮಾಡಲಾರಿ? ಒಂದು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ರಾಮೇಗೌಡರು ಆರಿಸಿ ಬಂದಿರಲು ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಕಡೆಯವರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಇನ್ಸಿಡು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಆಪಾದನೆ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿನುವಂತೆ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರಂತೆ. ಅವರುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ 40-50 ಜನ ರಿಜರ್ವ್ ಪೋಲೀಸರು, ಮೂರು ವ್ಯಾಕ್ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಜನರರ್ ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಮುಗಿದು ನಾರ್ವಜನಿಕರು ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಪೂರ್ತಿ ನಿಜ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತೀರಲ್ಲ ?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ಈಗ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎರಡು. ಒಂದನೆಯದು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿರುವುದು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವವರು ಕೂಡ ನಾವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ನನಗೆ ಇದತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಭಿಮಾನದ ಮಾತು ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮರಾಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪೆನ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ನಾವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆಯೋ, ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಜವಾಬುಕೊಡುವಾಗಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು. ನಾವು ಹೇಳುವುದು ಸುಳ್ಳು ಆಗಿದ್ದರೆ ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ. ನಿಮಗೆ ಫೋನ್ ಇದೆ. ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ const ಗೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಬೇಕುತ್ತದೆ ; ನಿಮ್ಮ ಕೈನಿಂದ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. D.C.ಗೇ ಆಗಲ, ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್‌ಗಳೇ ಆಗಲ, ಕೊನೆಗೆ ಬೊಂದಾಯಿಗೇ ಆಗಲ, ಪೋಲೀಸ್ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ತಕ್ಷಣ ಬೇಕಾದ information ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ 8 ಆಣೆ ಸತ್ಯವಿದೆ, 6½ ಆಣೆ ಸತ್ಯವಿದೆ, 4 ಆಣೆ ಸತ್ಯವಿದೆ, ಇಲ್ಲ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಿಪ್ಲೈ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಯಾವು ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೈಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಪಾನನಿರೋಧ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಎರಡು ಕಡೆಯವರು ಒಂದು ಗುಂಪಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಪೋಲೀಸಿನವರೂ ಈ ಕಾನೂನು ಮುರಿಯುವವರೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಇಂಥ ಒಳ್ಳೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಪಾನ ನಿರೋಧ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು; ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ಇಳಿಸುವವರ ಪೋಲಿಸಿನವರಿಗೆ ಎರಡು ಕೇಸು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ಅದೂ ಸ್ವಲ್ಪವು ಜನರಮೇಲಿಲ್ಲ, ಪರಸ್ಪರದಿಂದ ಬಂದು, ಕುಡಿದು, ವಾಶನು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಕೇಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಪೋಲಿಸಿನವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪೋಲಿಸಿನವರು ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ಕೇಸು ಹಾಕಿಲ್ಲ, ಈ ತರಹ ನಾವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾನ ನಿರೋಧವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ, ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ಸಾರಾಯ ತಯಾರಿಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ ? ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿಯೊಳಗೆ 80-90 ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ಇಳಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳಿವೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು 7-8 ಜೀಫುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಒಂದು ಕಳ್ಳ ಭಟ್ಟ ಸಾರಾಯ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ, ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದರೂ, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ ನೆರವಿಗೆ ಪೋಲಿಸಿನವರು ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಪೋಲೀಸರ ಅನಾದರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ, ಗೌರಿಬಿದನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನೀರ ಕೇಂದ್ರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಮರಕಟ್ಟು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇಂದಿ ಹಂಚುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ, ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಎರಡು ಫರ್ಲಿಂಗ್ ಧೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ವರ್ತಮಾನ ಬಂದರೂ

ಪೊಲೀಸಿನವರು ಏನೂ ಆಕ್ಷೇಪ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬಂದಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಂಪ್ಲೆಂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ತಮ್ಮ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ಕಂಪ್ಲೆಂಟ್ ಮಾಡಿದರೂ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಪಾನ ನಿರೋಧ ನೀತಿ ಏರ್ಪಡುವಾಗದೆ ಏನಾದೀತು. ಪೊಲೀಸಿನವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಪ್ಲೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಯಾರಾದರೂ ಹೋಗಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಗಮನವೇ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ಮೂಳೆ ಮುರಿಯಬೇಕು, ಇಲ್ಲ ರಕ್ತಪಾತವಾಗಬೇಕು, ಎರಡರಲ್ಲ ಒಂದಾಗುವವರೆಗೆ, ಬಂದು ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲರಿ, ಅವು ಎಲ್ಲಾ ಸಿಂಪಲ್ ಕೇಸು ಕಣ್ಣೇ, ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವನು ಬಂದು ಆಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ ಪೊಲೀಸಿನವರ ಹತ್ತಿರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಅವಾಗ ಕೇಸನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿರಿಯಸ್ ಮಾಡಿ, ಚಾರ್ಜ್‌ಶೀಟ್ ಒಂದು ಸ್ಟೇಸ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹೊಡೆದವನು ಬಂದರೆ, ಕೇಸು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ, ಕೇಸು ಬುಕ್ ಮಾಡಬೇಕು, ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪೊಲೀಸಿನವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡರೆ ಏಕೆನನ್ನಿಗೆ ಏನೆನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಮಾಡಿ, ಕೇಸು ವಜಾ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಮಾರ್ಕಾಲದ ಕಥೆ ಹಾಗೆ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಈ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಾರ್ಟಿಯವರನ್ನೂ ಹಣಗಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ಬೆಕ್ಕು ಅಲ್ಲ ಕೋತಿ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣನಿದ್ದಪ್ಪ.—ಹೌದು, ಮಾರ್ಕಾಲವಲ್ಲ, ಈ ತರಹ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ತಮಗೂ ಮೊನ್ನೆ ಒಂದು ಚಿಲಿಗ್ರಾಂ ಬಂದಿರುವುದು, ತಿಪಟಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ, ಬಿ. ಎಚ್. ರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 10 ಫುಟಿಗೆ, ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದುದು. ಆ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಕೇಡಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ, ರಾಡಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಮೂರು ಜನಗಳಿಂದ ಅಪರಾಧ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಸದಾ ಇನ್‌ಸೆಕ್ಟರು, ಇನ್‌ಸೆಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದರೂ ಏನೂ ಆಕ್ಷೇಪ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಇದು ಎಲ್ಲದ ಶುರುವಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಒಂದು ಜೂಜಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ 8-8 ಆಣೆ ಇಬ್ಬರೆ 10 ರೂಪಾಯಿ ನಿಮಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಜೂಜಾಡುವ ಒಂದು 20 ಜನರ ಗ್ಯಾಂಗ್ ಇದೆ. ನೋಟನ್ನು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟಿರುವ 8 ಆಣೆಯನ್ನು ಯಾರು ಹುಡುಕಿಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಆ ನೋಟು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಎಂಥ ಹೇಳುವುದು ಇಂಥಾ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಗೆ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಈ ಕೆಲಸ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.

4-30 P.M.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಆರ್. ಪಾಟೀಲ್.—ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿದಿರಾ, ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣನಿದ್ದಪ್ಪ.—ಎಷ್ಟೂ ಎಂದು ಹೇಳೋಣ. ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ. ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲೇ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದೇ. ಈ ರೀತಿ ಅಟ ಅಡಿಸಿ ದಿವಸಕ್ಕೆ 50-60 ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಜನ ಹುಡುಗರು ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರ ಎದುರಿಗೇ ದಾಂಧಲೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸರ್‌-ಇನ್ ಸೆಕ್ಟರ ಎದುರಿಗೆ ಇನ್‌ಸೆಕ್ಟರು 6 ಜನ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳೂ ಇದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಏನೂಮಾಡಬೇಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ಹೇಳಿಕಳ್ಳಿ ಅಂತ ಇದೆ ಕೆಟ್ಟಗಾರಿಕಾಕೇಂದ್ರ-60 ಭಟ್ಟ ಇದೆ, ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರು ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಾಚ್ ಇತ್ತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಂಗುರ ಇತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯವರು ಸೇರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎರಡನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು; ಒಬ್ಬನ ಕೈ ಬೆರಳುಮೂಳೆ ಮುರಿದುಹೋಗಿದೆ, ಹೊಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಇಬ್ಬರಿಕೊಂಡು ಕೇಸು ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಈ ಆನಾಹುತ ಆಗುತ್ತರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್‌ನವರು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಏಕೆ ? ಅವರು ಗಲಾಟೆಮಾಡಿದ್ದು ಏಕೆ ಅಂತ ತನಿಖೆ ಮಾಡಬೇಡವೇ ? ಈ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲೇ ಅವರನ್ನು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಆದರೂ ಮಾಡಬಿಡಿ. ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾಡಿದ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎ. ಎಸ್. ಪಿ. ಒಳ್ಳೆಯವರು, ಡಿ. ವೈ. ಎಸ್. ಪಿ. ನೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ನೂ ಸಹ ಸಸ್ಪೆಂಡ್ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಒಂದು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ)

ಅಮೇಲೆ ಫೋಲಿಸ್ ಸ್ಪೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಪುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಿಂಥಾ ಸ್ಪೇಷನ್‌ಗೆ ಇಂತಿಂಥಾ ಗ್ರಾಮ ಸೇರಬೇಕು ಎಂದು ಇದೆ. ಹೊಸವಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ ಅದು 15 ಮೈಲಿ ತಿಪಟೂರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 5-6 ಮೈಲಿ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಗ್ರಾಮಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮ್ಯಾಪು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ರಾರಿ, ಬಸ್ಸುಗಳು ಸಂತೆ ದಿವಸ ಬರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಎರಡು ಸೇರು ರಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಕೇಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕೇಸು ಹಾಕಿದರೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಂಡ 20 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಕಾದಿರಬೇಕು, ಮಾಲೀಕರಿಗೂ ತೊಂದರೆ, ಅವರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ 10 ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಪ್ಪ, ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು ಅಂತ ಶುರುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಮೂಲು ಆಗಿಹೋಗಿದೆ. ಬೆಳಗೇರೆ ಅಂತ ಒಂದು ಊರು ಇದೆ ಸ್ಕೂಲಿನ ಹುಡುಗರು ಟೂರು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ 14 ವರ್ಷ ಆಗಿದೆ ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ 12 ವರ್ಷ ಆಗಿದೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಒಪ್‌ರೋಡ್ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಟೂರಿಂಗ್ ಬಸ್‌ನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಕಿದ್ದರು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು ನಿಮಗೇನು ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹುಡುಗರು ಹಳೇ ಬೀದಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆಗುತ್ತಾ ಬಂತು ಬಿಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಡಿ ಅಂತಹವರ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಫೋಲಿಸ್ ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ವಿಷಯ. ಕೋರ್ಟುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದೀರಿ. ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ವಿಂಗಡಿಸುವಾಗ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ, 40-50 ಮೈಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟು ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ ಕಕ್ಷಿಗಾರರಿಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜರನ್ನು ಸ್ಥಳದವರನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರದವರನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ರಾಜಕೀಯದವರು ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ಸ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಂದು ಕಮ್ಯೂನಿಟಿ. ಎರಡು ಜನಾಂಗದವರಿಗೂ ಒಟ್ಟು ಬರಲಿ ಅಂತ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇಂಥದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಜಡ್ಜುಗಳನ್ನು ವರ್ಗಮಾಡುವಾಗ ಈ ದೇಶದವರು ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ, ಹೊರಗಿನವರು, ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಈ ರೀತಿ ಭಾವನೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ; ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಟ್ಟಡ ಇಲ್ಲ, ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಈ ಫೋಲಿಸಿನವರು ಎಷ್ಟು ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ನಿದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಮಿಷನ್ ಎಗ್ಜಾಮಿನೇಷನ್‌ಗೆ ಹೋದಾಗ ಈ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರನಾಯ್ಕನ ಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಮತ್ತಿ ಘಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳನು ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಆತನನ್ನು ಬಂಧೂಕಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ಫೋಲಿಸಿನವರು ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆಕ್ಕಾ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಯಾರು ಆ ಕಳ್ಳನ ಮೇಲೆ ಬಂದೂಕನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ್ದನೋ ಆತನ ಕೋಪಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಆತನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನೀನು ಬಂದೂಕು ಹಾರಿಸಿದೆ ಅಂತ ಕೇಳಿದಾಗ ಆತನು ಹಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯಲು ಹಾರಿಸಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈಗ ಆ ಕೇಸು ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ತೀರ್ಮಾನವಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ನೀವು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡಬಾರದು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ.—ಯಾರು ಬಂಧೂಕಿನಿಂದ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾನೋ ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು.....

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಆ ಕೇಸನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಆ ಬಂದೂಕು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಆಗ ಆ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಏನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಆ ಕೇಸಿನ ಮೆರಿಟ್ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾತನಾಡಲಿ. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಯಾರೋ ಏನೋ ಹೇಳಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಈ ಸಭೆಯು ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬಾರದು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿ. ರೇವಣ್ಣನಿದ್ದಪ್ಪ.—ಆತನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ 3-4 ಜನ ಬಂದೂಕು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆತನು ಕುರಿ ಕದಿಯಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೊಡೆದ. ಅದು ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಗಲಿ ಅವನು ಸತ್ತ. ಆಗ ಅವನು ಬಂದೂಕಿನ ಎಟಿಂಡಿನ ಸತ್ತನೆಂದಾಗಬಾರದೆಂತ ಆತನ ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ಮೂವರು ಯಾರೂ ಹೊಡೆದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರ ಬಂದೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದರೆಂತ ಎಂತ ಸೃಷ್ಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬಾರದೆಂತ ಅವರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂತ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

†ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ (ಸಿರಾ).—ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಹಾಗೂ ಅತಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮೂರು ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಜನತೆ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ನಡೆಯದೆ ಅವರು ತಪ್ಪಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಂಥ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಲೆಯ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯೂ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದು ತಂದ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡಲು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವೂ, ಅಂಥ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದವರನ್ನು ಇಡಲು ಒಂದು ಬಂದಿಖಾನೆ ಹೀಗೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂದಿವೆ.

ಈ ದಿವಸ ನಾವು ಈ ಮೂರು ಬಾಬಿಗೂ ಎಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದರೆ ಹತ್ತಿರ ಅದು ಅರು ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಅದು. ಅಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ನಾವು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಣವೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನೇ ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನೀಗ ಇವುಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವರು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನೀಗ ಹೆಚ್ಚು ಕೋಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅಡ್ಡೋಕೆಟ್ ಜನರರವರನ್ನು ಒಂದು ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತೀರ್ಮಾನ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕೋಟಿನಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜಿಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಆ ಹೆಚ್ಚುಕೋಟಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅದು ಮುಗಿಸುತ್ತಿದೆ, ಅದು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಕೋಟಿಗೆ ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡತಕ್ಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರತಕ್ಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವಂತೆ ಒಂದೆರಡು ಜಡ್ಜಿಗಳು ಅಪೀಲು ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಿಯರ್ ಮಾಡಿ ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಜಡ್ಜಿಮೆಂಟುಗಳನ್ನೇ ಬರೆದಿರುವುದು ಆ ಪಾರ್ಷಿಗಳು ಹಣಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ಕೊಡದೆ ಅವರು ರಿಟೈರ್ ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಆ ಕೇಸುಗಳ ಗತಿಯೇನು ? ಸರ್ಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ಹೆಚ್ಚುಕೋಟಿನವರು ಅಪೀಲ್ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಿಯರ್ ಮಾಡುವುದು, ಅನಂತರ ಜಡ್ಜಿಮೆಂಟ್ ಹೇಳುವುದು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನಾವು ಆ ಹೆಚ್ಚುಕೋಟಿನ ಜಡ್ಜಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಹಿಯರ್ ಮಾಡಿದ ಇಷ್ಟೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜಿಮೆಂಟನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಗೆ ಆರ್ಗ್ಯುಮೆಂಟುಗಳನ್ನು ಹಿಯರ್ ಮಾಡಬೇಕು, ಆರ್ಗ್ಯುಮೆಂಟ್ ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜಿಮೆಂಟ್ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅವಕಾಶ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಹೋಂ ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿಯವರೂ ಕೈಹಾಕಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ ವಿನಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲೇನೋ ಶ್ರೀ ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪನವರು ಮಾತನಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ನಾಳೆ ದಿವಸ ಪೇಪರುಗಳಲ್ಲೂ ಈ ವಿಚಾರ ಬಂದ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಜನರೂ ಸಹ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಓದಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಇವರು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಇವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ನಾವು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ 89-90 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರ ನಿಲುವಾದರೂ ಏನಿದೆ ? ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೇ ಆ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲವೂ ಇದೆ ಅಂತ ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾನಾದರೂ ಈಗ ತಮಿಳು

(ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ)

ಅಧಿಕಾರವಿದೆ, ಆ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು ಎಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಜನರ ರವರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್-ಜನರ ರವರ ವಿಚಾರ ಇಷ್ಟಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್‌ನನ್ನು ಅವಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನೂ ಸಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಆದರೆ ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆಯಾಯ ಕೆಲಸದ ವಿಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಈ ಮಾತೂ ಹಾಗಿರಲಿ. ಇವರನ್ನು ಅವಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿದೆ, ಯಾರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು, ಯಾರಿಗೆ ದಕ್ಷತೆಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡಲು ಡಿ. ಸಿ. ಇವ್ವಾರೆ, ಎಸ್. ವಿ. ಇವ್ವಾರೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳಿದ್ದಾರೆ-ಅವರು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇವರು ಆ ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರು, ಇವರು ಈ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾ ಕೊಂಡು ನೇಮಕ ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ಹಿಂದೆ ಸಹ 1962-63ನೆಯ ಬಡ್ಜೆಟ್ ಚರ್ಚೆಯ ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಜನರಲ್ ಎಲೆಕ್ಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಬಹಿರಂಗವಾಗೇ ಪಾರ್ಟಿಗಳ ಪಕ್ಷವಹಿಸಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಈಗಿರತಕ್ಕ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸಚಿವರಿಗೇ ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಹೋಗಲಿ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸಚಿವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತಪ್ಪನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕದೆ ಅವರ ಸಮಾಜಾಯಿಷಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಯಾವ ಪಾರ್ಟಿ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಸೇರಲಿ ಅವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಜನಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಗ್ಯರಾದಂಥ ದಕ್ಷರಾದಂಥ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವರು ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರ್ಕಸ್‌ನ ತರುತ್ತಾರೆ. ಗೌರವ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಪಾರ್ಟಿಪಕ್ಷಗಳ ನಿಲುವಿನ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಫೇರ್ ಆಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪಮಾನ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳಂಥ ಜನರನ್ನೇ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳ ನೇಮಕದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.....

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಕ್ರಮ ಆ ರಾಜ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿದೆ. ಆ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ನವರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕೈಬಿಡಿ, ಇವರನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೆನಾರ್ ಆನ್ಲೈಮ್‌ಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಇಂಥವರು ಬೇಡ, ಇಂಥವರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ....

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅವರ ನೇಮಕದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಎನು ಅವರನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿ, ಇವರನ್ನು ಕೈಬಿಡಿ ಎಂತ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ನಾನು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 22-23 ವರ್ಷ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡಾಡುವಾಗ ಹೈ ಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್, ಇವರೆಲ್ಲರ ನೇಮಕದ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಥದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. Constitution provisions ಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆದು ಆದಕ್ಕೆ ಅಗೌರವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮೇಧಾವಿಗಳನ್ನೂ ನೇಮಕಮಾಡಿ, ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರುವವರನ್ನೂ ನೇಮಕಮಾಡಿ, ಯಾರು ನ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆಯೋ ಅಂಥವರನ್ನೂ ನೇಮಕಮಾಡಿ, ವಶೀಲಿ ಬಾಜಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ವಶೀಲ ಬಾಜಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್, ಏನು ವಿಷಯ ಎಂದು ಒಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಏನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನೋಡಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ನಾನು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಇಲ್ಲ ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದು ಬೇಡ. ಇದುವರೆಗೂ ನಡೆದದ್ದು ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಆ ರೀತಿ ಆಗುವುದು ಬೇಡ. ಒಬ್ಬ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಹಣ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ನರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದೂರುಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ.....

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ಯಾವುದೂ ನನ್ನ ಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಇಂಥದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ಕಂಡವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ನೇಮಕದಲ್ಲಿ until further orders ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇದು political appointment ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪೂತಿನವರೆಗೂ ಈ Advocate General ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದಿನ ನರ್ಕಾರ ಒಂದು ಕೇಸಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ, Superintending Engineer ಕೇಸ್ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ರಾಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು 20 ಕಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚುಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಏನೋ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ಏನು ರಾಜಕೀಯವೂ ಇಲ್ಲ. The appointment of the Advocate General is a political appointment. Every incoming Government is at liberty to appoint a new Advocate General if it chooses. I may say for the information of the House that the Government has appointed an Advocate General.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಇಲ್ಲಿ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟ್ ತೆಗೆಯಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿ ಮುನ್‌ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟ್ ತೆಗೆಯಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅವರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. Civil Courts ಮನೂಬರಬರು. ಅದು ಪಾಸಾದ ಮೇಲೆ ಯಾವರೀತಿ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ನೋಡೋಣ. ಕೆಲಸವೇನೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಇರುವ ಕಡೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟ್ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಹಣ ಬರ್ಚುಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೋರ್ಟ್ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನಿಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಹೈಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಯಾದ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿಡಬೇಕೆಂದು ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಮೀನರು, ಕಾಖಿಯಸ್ತರು, ಇವರ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಅವರು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೂ ಕೂಡ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಪೊಲೀಸ್ ವಿಷಯ ಒಂದು ದಿವಸವೆಲ್ಲ ಹೇಳಬಹುದು. ಬಂದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಈಗಿನ ಗೃಹಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದೆವು. ಆದರೆ ಅದು ಸರಿಹೋಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದಹಾಗೆ ಕಂಡರೂ ಸರಿಹೋದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆಂದು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾಲ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತು ತಾವು Inspector General of Police ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದೇ ಊರಿನವರು dominate ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಅದೇ ಊರಿನವರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಕೆ ಸರಿಪಡಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ದೀಪವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ಒವರ್‌ಲೋಡ್ ಆಗಿರುವ ರಾರಿ ಬಂದರೆ, ಲಂಚ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದರೆ ಸಹಸ್ರನಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ರಿಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು refine ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಉನ್ನತಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ರೋಪಡೋಷಗಳೆಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

(ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ)

ಪಾನ ನಿರೋಧ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರೋಗ. ಇದು ಪೋಲೀಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಅನ್ನುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷ ಪಾನ ನಿರೋಧವನ್ನು ಇವರಿಂದ ತೆಗೆದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಹಿಂದಿನ Excise Minister ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಪೋಲೀಸನವರಿಂದ ಪಾನ ನಿರೋಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು. ಅವರು ಹೋದಮೇಲೆ ಬೇರೆಯವರು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಕೇಳಿದಾಗ ಪೋಲೀಸನವರ ಕೈಗೆ ಪಾನನಿರೋಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸದೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. Excise Minister ಮತ್ತು Police Minister ಇಬ್ಬರೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಪೋಲೀಸನವರಿಗೆ ಕಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಪಾನನಿರೋಧವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಕಾರಣ. ಪೋಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಕೊಟ್ಟು ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ 60 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನೆಹರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲಂಚರಾಷವತ್ತುಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಎಂದರೆ ಬರೀ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ಪೋಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳ ಸಂಬಳ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟಿತ್ತು?

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಂತ್ರಮಂಡಲ ಎಷ್ಟಿತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ? ಆ ವಿಷಯ ಬೇಡ. ಇವೊತ್ತಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ. ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಇವತ್ತು ನಾವು ಹೋಲಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇವೊತ್ತಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ, ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆರೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಡನಾಕರರಿಗೆ ಪೈಲಿ ಕೊಡಿ.

ಪೋಲೀಸ್ ಸರ್‌ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ನೇಮಕಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಇವರೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಐ.ಜಿ.ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕಮಿಷನ್ ಸದಸ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಐದು ಜನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಯೂ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಐ.ಜಿ.ಪಿ. ಯವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕಮಿಷನ್‌ಗೆ ಇದ್ದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

Sri R. M. PATIL.—The powers are not given to the Inspector General of Police. There is a Committee of Selection which consists of the Director of Social Welfare, the I.G.P. and the Home Secretary.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—Home Secretary, Director of Social Welfare, Inspector General of Police. ಇವರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಒಂದು ಸೆರೆಕ್ಷನ್ ಕಮಿಷನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. Division Level Recruitments? State Level Recruitment, Selection Committee for Sub-Inspectors, Why should there be a Service Commission consisting of five persons? ಈ ರೀತಿ ಕಮಿಷನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕಮಿಷನ್‌ಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

Reorganisation of Police Stations ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೋ Circle Inspector ಎಂದು. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿ, ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಸರ್ಕರ್ ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಟ್ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾ ನೆಯ್ಯೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಒಂದು taluk headquarter. ಈಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ರೇ ಇರಬೇಕು.

ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಹುದ್ದೆ ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಹುದ್ದೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಾವು Defence fund collection ಗಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ನಡೆಯಿತು. The Block Development Officer, the Assistant Engineer and the Tahsildar, are all Gazetted Officers but the Circle Inspector is not. This makes him look inferior. ನಾನು ಇದನ್ನು ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಒಂದು position, ಸ್ಥಾನ ಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಬಳ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ. ಏನಾದರೂ ಇರಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ನಿಗೆ

ಮಾನವರಾದ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಗೆಜೆಟೆಡ್ ಹುದ್ದೆ ಎಂದು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. Police force organise ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವಾಗ ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ. ಇದರಿಂದ ನಿಮಗೂ ಕೀರ್ತಿ ಬಂದು ದೇಶದ ಜನತೆಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ದೂರುಗಳು ಬಂದಾಗ ಎನ್‌ಕ್ವೈರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಭದ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೋನು ಶಾಂತಿ ಎಷ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿ ಇದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಜನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ...

5.00 P.M.

Mr. SPEAKER.—He need not bring in names; He should not refer to any Paper reports. He may go on, on the merit of his argument.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—Sir, when I believe that the Paper report is correct, why should I not refer to it?

Mr. SPEAKER.—It is not proper to bring in names.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜಿ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಯಾರಾದರೂ ಕೂಡ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಿಲೀಫ್ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

Sri R. M. PATIL.—Sometimes, it so happens that the offender himself goes to the Police Station and complains. That means giving wrong information to the Police to put them in a wrong direction. Such things cannot be avoided.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜಿ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಅಂತಹದು ಎಲ್ಲಾದರೂ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಂಪ್ಲೇಂಟುಗಳೂ ಸುಳ್ಳಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾರ ದೂರುಗಳೂ ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೊಲೀಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಒಂದು ಪಾಡ್ಯವನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಇದನ್ನು ಬಗೆ ಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಪೊಲೀಸನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವುದು. ಈಚೆಗೆ ಕೆ.ಜಿ. ಎಫ್.ಗೆ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಹೆನಟು ಮೆಂಬರುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಾನೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೀಟಿಂಗ್ ನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರು, ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಪೊಲೀಸರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಟೀಗಾಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು. ಡಿ. ಸಿ. ಇತರ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರು ಮೀಟಿಂಗಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ He was completely drunk ಇಂತಹ ಪೊಲೀಸನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಯಾದರೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಕಡೆಗೆ ಹಾಕುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕಡೆಗೆ ಹಾಕಬಹುದು ಏಕೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಇವನ್ನು ತಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಇಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾರ್ಯ ಎರಬಾರದು.

I. G. Officeನಲ್ಲಿ 1956-57ರಂದಲೂ I.P.S. Officers ಗಳಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇವರುಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿ ಬೇಡದವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇವರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿ ಐ.ಜಿ. ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಹೋಂ ಮಿನಿಸ್ಟರು ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

†ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಗುರ್ರಿಡ್ಡಿ (ಮುದ್ದೇಬಿಹಳ್ಳಿ).—ಸ್ವಾಮೀ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಎಂದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಜೈಲುಗಳು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸನು ಇವು ಏಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದಂತಹವುಗಳು. ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಕೇವಲ ಆರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆಯಾ ಶಾಂತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಸಾಲದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪೊಲೀಸನು ಶಾಂತಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಶಾಂತಿ. ಇದು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು, ಆದಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಗುರೈಡ್ಡಿ)

ಹೊಣೆಯನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯವಾದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರುಗಳು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನನಗನಿಸುವುದು. ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡುವ ಈ ದೇಶದ ಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪಾತಗಳಿಗಾಗಲೇ, ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಆಡಳಿತ ಇದಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರಾಜಕೀಯ ಕೈವಾಡ ಇದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಕೇಸುಗಳು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಡಳಿತ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುವಾಗ, ಟೀಕೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶ ಪೂರಿತವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ತಮಗೇ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕಚೇರಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅದರಂತೆ ನ್ಯಾಯದ ಸೌಕರ್ಯ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಇದುವರೆಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವು, ಎಷ್ಟೋ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿದ್ದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಿಂದಲೂ ಖಾಲಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅಪಾಯಂಟುಮೆಂಟು ಇನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. 300-400 ಕೇಸುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಮುನ್ಸಿಫ್‌ರನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಇರುವುದು ಅಸಂಗತವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆತ ರೈತರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಕ್ಕೆ ತ್ರಾಸಾಗುವಂತೆ ಆಗಬಾರದು ಈ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಿರುವಾಗ ಹೀಗೆ ತಡಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಪೊಲೀಸು ಖಾತೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರು ಮಾತನಾಡಿದಂತೆ ಪೊಲೀಸು ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳಿವೆ. ನಮ್ಮ ಸರಕಾರ ರಚಿತವಾದದ್ದರಿಂದ ಇವು ಬಂದಿಲ್ಲ; ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೋಗುವಾಗ ಪಾಯ ಹಾಕಿದುದು, ಅದನ್ನು over nightನಲ್ಲೇ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯ, ಆದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸು ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ತಾವು ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದು ಆದರೆ ಪೊಲೀಸು ಖಾತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರ್ಜು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನನಗನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ತೋರುವಂತೆ ಈ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ಎಷ್ಟೋ ಜನಗಳಿಗೆ ಕ್ಯಾಲಿಫಿಕೇಷನ್ಸ್‌ಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು; ಏಕೆಂದರೆ ಈಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಜುಯೇಟುಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಬರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಪೊಲೀಸು ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟರೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಈ ಖಾತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡು, ಸ್ಕಾಟ್ ಲೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಪೊಲೀಸರು ಜವಾಬುದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸು ಖಾತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಂತಹ ದೃಷ್ಟಿ ಬರಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚು ಕಲಿತಂತಹ ಜನ ಬಂದರೆ ನ್ಯಾಯವುಳ್ಳ ಜವಾಬುದಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸು ಖಾತೆಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಅವರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾದ ಹುರುಪುಳ್ಳವರು ಕೆಲಸ ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸುಗಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಸರಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೆ ಪೊಲೀಸು ಇನ್‌ಸೆಕ್ಟರುಗಳ ಹುದ್ದೆಗೆ ಪಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ಮೂಲಕ ಸೆರೆಕ್ಷನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂದರೆ ಹವಾರ್‌ಪರಾಗಿರುವವರನ್ನು ಘಾತಿದಾರರಾಗಿ, ಅನಾತರ ಜಮೀದಾರರಾಗಿ ಬಡತಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಇದೆ. ಇಂತಹವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಜವಾಬುದಾರಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬುದಾರಿ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸರ್ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪಿ.ಎಸ್.ಐ. ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಗಬಾರದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಸಿ. ಪಿ. ಐ. ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಪಿ. ಎಸ್. ಐ. ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಇನ್ನು ಜೇಲ್ ವಿಷಯ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲಿನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಗ ನೂರುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಜೇಲ್ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಜೇಲ್ ಹೋದವನು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದವನು ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಬಂದೀಖಾನೆ ಆಗಿರದೆ ಅದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಅನೇತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಬಾರದು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಹೆಜ್ಜೆ. ನಮ್ಮ ಸರಕಾರ ಇಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪೊಹಿಬಿಷನ್‌ನಿಂದ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅಡ್ಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಪೊಹಿಬಿಷನ್ ಕಂಟ್ರೋಲ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ಟೇಷನ್ ಸ್ಟಾಪ್ ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಗೃಹ ರಕ್ಷಕ ದಳ ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪಾನಸಿರೋಧ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೂಗು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಪೊಲೀಸರ ಖಾತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ (ಹೆಬ್ಬಾರು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಪೊಲೀಸರ ಮತ್ತು ಜೇಲ ಡಿವಿಷನ್ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ನ್ಯಾಯ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಆರೋಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವಂಥ ಸೌಲಭ್ಯ ಸರಕಾರ ಮಾಡದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಬಹಳ ವಿಷಾದಕರ. ಅನೇಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಸಿವಿಲ್ ಕ್ಲೆಮ್‌ಗಳ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಇರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಡ್ಜುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಸಿಗದಿರುವಾಗ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯದೊರಕದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಕೋರ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೋರ್ಟುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಂದರೆ ಜುರಿಸ್‌ಡಿಕ್ಟನ್ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೂರುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಒಂದು ಸಮಿತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಲೆಮ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು, ನ್ಯಾಯ ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲಸವಿದ್ದು ಜಾಸ್ತಿ ಒತ್ತಡವಿದ್ದು ನ್ಯಾಯ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಸಂದರ್ಭ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕಾರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜುಗಳಿಗಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಉತ್ತಮ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಜಡ್ಜುಗಳಿಗೆ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರುವ ಮೂಲಕ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಲೇಟ್ ಆಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಪ್ರತಿದಿನ ತುಮಕೂರಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟು ಕಟ್ಟಡ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಈ ವಿಷಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮರಾಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಕೋರ್ಟು ಕಟ್ಟಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಭರವಸೆ ಇದೆ. ಕೋರ್ಟು ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇರತಕ್ಕಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರ, ಸಮನ್ಯ ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಘರಾಟೆಗಳು ಸಿಕ್ಕದೆ ತೊಂದರೆ ಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜಾಗೃತ ಇಂಥ ಘಾಮ್ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜಡ್ಜುಗಳ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಕೈವಾಡವಿರಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆನುಭವವಿಲ್ಲದೇ ಇರತಕ್ಕ ಜಡ್ಜುಗಳ ನೇಮಕ ಮಾಡಬಾರದು ಇಂಥ ನೇಮಕಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕೈವಾಡ ಇರಬಾರದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಲೆಮ್‌ಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿವೆ, ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕಂಥವರನ್ನು ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ justice delay ಆಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಕ್ಷಣಮಾಡುವಾಗ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ, ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ)

ಇದ್ದೇನೆ. ಜಡ್ಡುಗಳನ್ನು, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

Mr. SPEAKER.—Please develop the point.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ.—Frequent transfers of judges ಇಂದು, ನ್ಯಾಯದೊರಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜಡ್ಡುಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ವರ್ಗಮಾಡಬಾರದು. ಒಬ್ಬ ಜಡ್ಡು ಒಂದು ಪೋಸ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಮೂರು ವರ್ಷ ಇರತಕ್ಕಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈಗ ಆರಾರು ತಿಂಗಳು, 3-3 ತಿಂಗಳಿಗೆ ಜಡ್ಡುಸ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫರ್ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ.

ಈ ಪೋಲೀಸರು ಬಗ್ಗೆ ಜನಗಳು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದರೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನರ್ಕಾರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪೋಲೀಸರು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು. ಆದರೆ ಪೋಲೀಸರು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳಿಗೆ ಪೋಲೀಸರಿಂದ ಸಹಾಯ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಿ ಬಟ್ಟೆ ಜನ, ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆ ಜನ, ಕಾವಿ ಹಾಕಿರತಕ್ಕಂಥ ಜನ ಈ ಮೂರು ಜನರನ್ನೂ ನಂಬದರೆ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

Mr. SPEAKER.—Please do not bring in ‘ಕಾವಿಬಟ್ಟೆ’ here.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ.—ಖಾಸಿಬಟ್ಟೆ ಹಾಕತಕ್ಕಂಥ ಜನ ನಾಗರಿಕರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಪೋಲೀಸಿನವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದಂಥ ನಮ್ರತೆ, ಅನುಮಾನ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪೋಲೀಸ್ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ರೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅದನ್ನು ಒಂದು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪೋಲೀಸ್ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆ ಇಲ್ಲದ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅನಾಗರಿಕರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಲೀಸಿನವರು ನಾಟಕ ಆಡತಕ್ಕಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ತುಂಕೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕೈವಾಡ ನಡೆಸಿದರು; ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಯಾರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ರಿಜರ್ವ್ ಪೋಲೀಸ್ ಸಹಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪೋಲೀಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವ ಬದಲು, ಇವರ ಮೇಲೆ ಅನಾಗರಿಕತೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಪೋಲೀಸರು ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ದಯೆಯಿಟ್ಟು ರಾ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿರತಕ್ಕಂಥ, ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರವಂತರನ್ನೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತರನ್ನೂ ಪೋಲೀಸ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ Investigation ಉತ್ತಮವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. Investigation ಮಾಡುವಾಗ ಕೂಡ ಕ್ರೈಮಿನಲ್ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ವೇಷನ್ನುಗಳು ಪೋಲೀಸಿನ ರೆಕಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೀನ್‌ಮಾಡದೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ, ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಎವಿಡೆನ್ಸನ್ನು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ನಿದರ್ಶನವಿದೆ. ಇದು ತಪ್ಪುಬೇಕು. ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಜನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ದಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಟಿಂಗ್ ಆಫೀಸರಾಗಿ ಹಾಕಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ವಿದ್ಯಾವಂತರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರಾಗಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತದೊಂದು ಮಾಡಿದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಪೋಲೀಸರು ಹಾಕುವ ಕೇಸುಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ, ಬಡವರಿಗೆ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಗಲ್ ಎಡ್ ಹೊರತಕ್ಕಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಕೆಲವು ರೈತರುಗಳಿಗೆ ಹಣವಿಲ್ಲದೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಸಂದರ್ಭವಿಲ್ಲದೆ, ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

MR. SPEAKER.—Some of the Members of the Bar may help them.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪ.—ಬಾರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದವರು help ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಯರುಗಳು ಬದವರರುತ್ತಾರೆ ರಾಯರ್ ಕಪ್ಪೆ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಜೈಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಗೃಹ ಸಚಿವರು, ಜೈಲುಗಳು ನಮ್ಮ Legislature Home ಗಳಿಗಿಂತ ಜಿನ್ಸಾಗುವ ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ಈ ಜೈಲುಗಳೊಳಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಪೈದಿಗಳಿಗೆ ಹಾಲು, ತರಕಾರಿ ಸತ್ವೆ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವರ ಪೇಲಿ ಕಾವಲಿರುವುದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ತುಮಕೂರು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಜೈಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಒಂದು understanding, ಒಪ್ಪಂದ ಆಗಿ, ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲ ತಕ್ಕಂಥ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಪೈದಿಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ handicrafts, ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಗಳ ಮೂಲಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಅವು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. Public Accounts Committee ಯಲ್ಲಿ wool-weaving machine ಬಳಸಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ 12 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—Dispose ಆಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪ.—ಈಚೆಗೆ dispose ಆಗಿರಬೇಕು—ತಾವು ಬಂದಮೇಲೆ ಆಯಿತು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಸಂಕೋಚ; ಈ ರೀತಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಉಪಕರಣಗಳು ಉಪಯೋಗವಾಗದೆ ಇರುವ ಅಥವಾ ದುರುಪಯೋಗವಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪೈದಿಗಳಿಗೆ (Convicts) ಮನರಂಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು; ಜೈಲುಗಳಿಗೆ ರೇಡಿಯೋ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕಂಥ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಪೈದಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳು, ನಾಗರಿಕರೂ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ನೀವು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೀರ ?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪ.—ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಆ ಕಡೆ ಇರುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ.

MR. SPEAKER.—Does he want the Hon'ble Member to go to jail ? Do not take his suggestion, (Laughter.)

SRI K. LAKKAPPA.—That is their qualification, Sir.

ಅವರಿಗೆ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಕ್ವಾಲಿಫಿಕೇಷನ್ಸ್ ? ಈಗ ಹೋದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗ ?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣ್ಣ ಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪ.—ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಾಲದು. ಕೈದಿಗಳು ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರರ್ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಜರಾಯಿತಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಾಹ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು ನೋಡಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿರತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಸರ್ಕಾರ ಬಂದು 15-16 ವರ್ಷಗಳಾದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ಇನ್ನು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಷಾದಪಡುತ್ತಾ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ

5-30 P.M.

ಶ್ರೀ ಎ. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಪ್ಪ (ಸಾಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಈ ಮೂರು ಬೇಡಿಕೆಗಳೂ ಸಹ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಆಗಿವೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವಂಥ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಇವೆ, ನ್ಯಾಯ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರದ ಜನಕ್ಕೆ ದೊರಕುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಈಚೆಗೆ ನಾವು ಪ್ರಜಾ

(ಶ್ರೀ ಎ. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಪ್ಪ)

ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು, ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ, ಜನತೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಇರಬಹುದು. ಅನೇಕ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವಿರಬಹುದು. ಇಂಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜುಜೀಸ್ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಮಿಟಿ ನೇಮಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಲಹೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅದನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದರು ಅದು ಇನ್ನೂ ಸಹ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ—ಈಗಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಕಾರ ಚಿನ್ನೇನಿ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ತಹಸೀಲ್ದಾರರು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬಹಳ ತಡವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅನೇಕ ಕಡೆ ತಹಸೀಲ್ದಾರರೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಈ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ—ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಈ ಚಿನ್ನೇನಿ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ತೀರ್ಪುಕೊಡುವ ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡುವುದು ನೂಕುವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ರೀತಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೋರ್ಟು ಹಾಗೂ ಹೈ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಆ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಸುಗಳು ಜಾಗೃತ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಯಾರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಗೆ ಈಡಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ರೀತಿ ಆಗದೇ, ಸುಲಭವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವಂಥ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಈ ಪ್ರಜಾ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥಾ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಬಾರದು. ತಕ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ದಕ್ಷರಾದ ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರುಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥವರು ಇಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೇಸುಗಳು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶ ಸದೆಯುತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ತರಪೇತು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು, ಅನುಭವ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು, ದಕ್ಷತೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಗದಂತೆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೀಡರುಗಳು ಮತ್ತು ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಇವರುಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ದಕ್ಷತೆ, ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಗಮನಿಸಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಯಾವ ಒಂದು ಜಾತಿಯಾಗಲೀ ಯಾವ ಯಾವ ಒಂದು ಒತ್ತಾಯ ಕ್ಯಾಂಗಲೀ ನೇಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಬಾರದು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ ಹೊರಗಿನವರೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ಇರಬಾರದು, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದವರನ್ನೂ ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಆಭಿಪ್ರಾಯ ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ನ್ಯಾಯ, ತೀರ್ಪನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರಾದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂಥವರು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಾಗ ಹೊರಗಿನವರನ್ನು ತಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನಮ್ಮ ದೇಶ ಒಂದು ಅಂದಾಗ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದವರಾಗಲೀ, ಹೊರಗಿನವರಾಗಲೀ ಅನುಭವ ಇದ್ದವರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ವಿರೋಧ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಈಗೇ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಗೌರವ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷ ಆಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಏನು ಕೆಲಸ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವಂಥಾ ನಿಯಮ, ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ನಣ್ಣ ನಣ್ಣ ಜಗಳಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೋಷ ದೋಷಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರುವುದು ನಾವು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನಾಗರಿಕರ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ದಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ, ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಬಳ ಸಾಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ; ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪೊಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ಮತ್ತು ದಳೇದಾರರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಅಲ್ಪವಾಗಿದೆ. ಅದಕಾರಣ ಅವರು ಹಣದ ಆಶೆಗೆ ಇತರರ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ಕಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು, ಸರಿಯಾದ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸಹ ಸರಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿ. ಆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಒಂದು ಗೌರವ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರತೀತಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಈಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶಾಲ ಪಡಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಮೊದಲು ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರು ಇದ್ದರು. ಈಗ ಎರಡೆರಡು ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಈ ನೇಮಕ ಸಾಧುವಾದದ್ದಾದರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸುವಾಗ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವಾಗುವಂಥ ಕಡೆ ಅವರ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಇಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಮೇರೆ ತಮಗೆ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೋರಬ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರು ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಶಿಕಾರಿಪುರ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬೇಕಾದರೆ 30 ಮೈಲು ಆಗುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯಭಾಗ ಎಂದರೆ ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪ. ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಇಡುವುದಾದರೆ 16 ಮೈಲು ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹತ್ತಿರ, ಸರ್ಕಾರ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರಿಗೂ ಸಹ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗದ ಮೇಲೂ ಹತೋಟಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಈಗ ಈ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ವೆ ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವೇನೆಂದರೆ—ಈ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹಾಕತಕ್ಕ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗದ ಕೇಸುಗಳು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿವೆಯೆಂಬ ವಿಚಾರ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತರಬೇತು ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವ ಸಹ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವಾದ ಮೇಲಂತು ಕೆಲವು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಧತಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಏನೋ ಅವರಿಗೆ ಈ ಅನುಭವ ಸಾಲದು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ದಿವಸ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ನ್ಯಾಯವಾದ ಕೇಸುಗಳೇ ಕೋರ್ಟಿನ ಮುಂದೆ ಹೋದಾಗ ತಪ್ಪು ತೀರ್ಮಾನಗಳಾಗಿ ಯಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವುದಕ್ಕೋ ಅಂಥಾಸರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು. ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಕೊಡಲು ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಜೈಲುಗಳ ಮತ್ತು ಖೈದಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರೋ ಯಾವುದೋ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ತಪ್ಪುಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದವರು ಶಿಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈಚೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ದಾಳಿಮಾಡಲು ತಕ್ಕ ಮಾನಸಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದಿವಸ ಇಂಥಾ ಅನುಕೂಲ ಬರಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು. ಬರಿ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು. ಇದು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಜೈಲುಗಳಿಗೂ ಬಂದರೆ ಇದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನನಗಿಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ನನ್ನ ಪಂದನಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

Sri SANJEEVANATH AIKALA (Suratkal).—Sir, recently when the Police Bill was being discussed here, I spoke about the pitiable plight of the police force. There are 150 posts vacant but no one is willing to apply for them because the remuneration offered is very low and is not at all consistent with the present-day cost of living. The policeman is paid a salary of Rs. 40 and a batta of 2 annas for 6 miles and an allowance of Re. 1 per day if he is 5 miles away from his headquarters. These were the rates which were prevailing nearly 15 years ago and the same rates are being paid even now. If that be so, how can we expect any citizen to come forward to join this police force. No doubt a large number of vacancies exist and cannot be filled up. When the Police Bill was discussed here there were lot of accusation against the police. As I said then, the reason is that if you keep a cat at home and do not feed it properly with milk or food, it will start stealing. So also, the police force is being compelled, because of their low salaries, to go astray. The health condition of the policeman are such that they are prone to become patients of Tuberculosis. I see that many of the policemen in my district are of poor health and are no better than the patients in the hospital.

Mr. SPEAKER.—The hon. Member may reserve his remarks on this point on the Health Demand.

Sri SANJEEVANATH AIKALA.—My point is that because they are paid so low, they cannot afford food that provides them even the minimum calories needed and they become sick.

I would like to draw the attention of the Home Minister to the representations made by the members of the Reserve Police Force from my district. These persons are not transferred to any other section of the general police force. Consequently they undergo lot of sufferings because they have to do exercise 6 days in a week and they are confined to a particular place all the time. Several representations have been made to change them to other departments of the police.

Sri R. M. PATIL.—They are meant only for the Reserve Police.

Sri SANJEEVANATH AIKALA.—There is no special training for them. In Mysore State even the general police are not given any training and are liable for transfer from one section to another. But that is not the case with the Reserve Police. Representations have been made but their grievances have not been redressed.

Coming to Jails, I had an occasion to visit the Bangalore Central Jail. I found that lot of facilities are given to the prisoners. They are even made to earn a good part of the wages. I wish similar conditions are extended to other district and sub-jails. At the Central Jail prisoners are taught some of the crafts and recreation facilities are also available to them. I was also taken to the hangman's corner and I felt that it required modernisation. The old method of hanging still prevails there. Personally I feel that capital punishment should be abolished and our State can well take the lead in this matter. But till that is done, the method of hanging needs to be modernised. I found that a number of prisoners wished to serve in the war front. Many of them

are willing to be recruited to the army or in various other capacities connected with the war effort. I think, a chance could be given to those prisoners who have undergone a major portion of their sentences in this Jail. Many of them would certainly prove very able warriors if proper training is given, and I wish the Hon'ble Home Minister would deal with this matter and see that they could be given a chance to offer their services in war fronts in various capacities.

About the 'Administration of Justice', I need not repeat the same thing about which we are very familiar that 'justice delayed is justice denied'. It has been repeated by many Hon'ble Members, and I think the same thing continues in many of the District Courts and in some of the Munsiffs' Court too. The cases are not disposed of quickly. Consequently, the poor people are suffering heavily. The criticism offered by the Members of this House should be taken for what it is worth and the Government should see that needful will be done in this matter.

Sir, I would like to say a few words about the Law College, Bangalore. Some of the legal luminaries who adorn this House are the products of this Law College. It is very shameful to see that this College is housed in a small hall no bigger than the Legislators' Hostel Canteen.

Sri M. V. KRISHNAPPA.—It was our Union formerly.

Sri SANJEEVANATH AIKALA.—That is why I said 'it is shameful to see that the College is housed in a small hall'. When you have constructed so many big Hostels and Government buildings, is it not your duty to provide an up-to-date modern building to house the Law College?

Mr. SPEAKER.—By using the word 'shameful', I think the Hon'ble Member meant that it was too inadequate.

Sri SANJEEVANATH AIKALA.—Yes, Sir.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ.—ಬೇರೆ ಡಿಮಾಂಡ್‌ನಲ್ಲ ಅದರ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡಬಹುದು.

Sri SANJEEVANATH AIKALA.—Sir, I may not get a chance to speak on that Demand. So, I request the Hon'ble Minister for Law, atleast to instruct the Education Department to see that they provide enough money to have a new building for the Law College in the next financial year.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಯಾವುದನ್ನೋ ಎಲ್ಲೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ. Education Demand ಮೇಲೆ ಸಹ ಮಾತನಾಡಿ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಯಾರು ಥಾನ್ಸ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಧೈರ್ಯಮಾಡುತ್ತಾರೆ? He is wise and is a very clever gentleman.

Sri SANJEEVANATH AIKALA.—With these words, I close and thank you, Sir.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ದೇವಯ್ಯ (ಮಂಡ್ಯ).—ಸ್ವಾಮಿ, ನಮ್ಮ ಸ್ಟೇಷನರಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಬಾಬುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡಿದನಂತರ ನಾನೊ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂತು. ನಾನು ಎರಡು ಮೂರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

ರಾ ಎನ್‌ತಕ್ಕದ್ದು ದೇಶದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನೂ ದೇಶದ ಹೆಸರನ್ನೂ ಉಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ತಾವು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅಲ್ಲರೋ ಜವಾಬುಕೊಟ್ಟು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಅದು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಶಕ್ತಿ. ಹಿಂದೆ ದಿವಂಗತರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಟಿ. ಭಾಷ್ಯಂ ಅವರು ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತಿನ ಚೇರ್ಮನ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಂಥಾದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆಯೇ ಎಂದು ನಮ

(ಶ್ರೀ ಜಿ. ದೇವಯ್ಯ)

ಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರಾದ, ರಾ ಒದಿರತಕ್ಕ ಜನ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಸ್ನೇಹಿತರು ಮೈಸೂರು ದೇಶದವರೇ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದೂ, ಕೆಲವರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದೂ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು ಇಂಥ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೇಶದ ಹೆಸರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದು ನಡೆಸಬೇಕೇ? ಎನ್ನುವ ಒಂದು ವಾದ ಇದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ವರೆಗೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ. ಈ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕುವುದರಲ್ಲಿ ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಹೊರಿದರೆ ಮುನ್ಸೀಫ ಬಹಳ ನೋವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರ್ಯಾಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಜನರನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಬಹಳ ತಕ್ಕಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದೊಡನೆ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಯಾವತರಹ ಮೇಧಾವಿಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಇಂಥಂಥಾ ಗಣ್ಯರಾಗಿರುವವರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯತಡಿಸಿ ನಮ್ಮವರನ್ನೇ ನೇಮಕಮಾಡಿ, ಅವರ ಸೀನಿಯಾರಿಟಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಆದಿಂತ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ರಾ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಏನಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಸರು ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಅದಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಬಾರದೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳದರ್ಜೆ ನೌಕರರಿಗೆ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ, ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು ವಾಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆ ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಹೊಸಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯಾದಾಗ ಕೆಲವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ, ಬೇರೆ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇವರಿಗೆ ಆಗಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಗ್ರೇಡ್‌ನ್ನು ಕೊಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ನ್ಯಾಯಾಂಗದಂತೆಯೇ ಪೊಲೀಸ್ ಸಹ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹೆಸರನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೇ ದುಡ್ಡು ಖರ್ಚುಮಾಡಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೇ. ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೇಬಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಬಳ ಸಾಲದು. ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪೊಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸರಿಯಾದ ಸಂಬಳವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಪೊಲೀಸಿನವರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಭಟ್ಟ ತಯಾರು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಈಗಿರತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರದ್ಧೆಪಹಿಸಿ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

MR. SPEAKER.—The House will now rise to meet again tomorrow at 1 P.M.

The House adjourned at Six of the Clock to meet again at One of the Clock on Tuesday, the 12th March 1963.